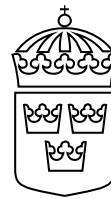

Regeringens proposition

2020/21:183

Utfodring av vilt

Prop.
2020/21:183

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 22 april 2021

Stefan Löfven

Jennie Nilsson
(Näringsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslår regeringen ändringar i jaktlagen (1987:259) som gör det möjligt att meddela förbud mot och villkor för utfodring av vilt.

Förslaget innebär att länsstyrelsen i enskilda fall ska kunna besluta om förbud mot eller villkor för utfodring av vilt som inte hålls i hägn, om det behövs för att förebygga eller minska risken för trafikolyckor med vilt eller risken för att viltet orsakar allvarliga skador på egendom. Beslut om förbud eller villkor ska avse ett visst begränsat område och gälla för en begränsad tid. Regeringen föreslås vidare få ett bemyndigande att meddela föreskrifter om vad förbud mot och villkor för utfodring får omfatta.

Enligt förslaget ska länsstyrelsen utöva tillsyn över att beslut om förbud och villkor följs och ha befogenhet att besluta de förelägganden som behövs för tillsynen och för att besluten ska följas. Länsstyrelsens förelägganden ska få förenas med vite.

Det ska vara möjligt att överklaga beslut om förbud mot och villkor för utfodring till allmän förvaltningsdomstol. Även länsstyrelsens förelägganden ska kunna överklagas.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 oktober 2021.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Förslag till lag om ändring i jaktlagen (1987:259).....	4
3	Ärendet och dess beredning	6
4	Det behövs en reglering om utfodring av vilt	6
4.1	Vildsvinsstammen är stor och ökar i snabb takt	6
4.2	Viltet – och i synnerhet vildsvinen – orsakar stora skador	7
4.3	Utfodring bidrar till problemen	7
4.4	Gällande regler om utfodring	8
4.5	Riksdagens tillkännagivande	10
5	Det ska bli möjligt att förbjuda eller villkora utfodring av vilt	11
5.1	Beslut om förbud eller villkor ska kunna fattas i det enskilda fallet	11
5.2	Regeringen ska få begränsa möjligheterna att besluta om förbud och villkor.....	24
5.3	Tillsyn	26
5.4	Överklagande	28
5.5	Ikraftträdande	29
5.6	Utvärdering	30
6	Konsekvenser.....	30
6.1	Konsekvenser för det allmänna	30
6.1.1	Konsekvenser för länsstyrelserna	30
6.1.2	Konsekvenser för domstolarna	31
6.1.3	Konsekvenser för Naturvårdsverket	31
6.1.4	Övriga konsekvenser för det allmänna	31
6.2	Konsekvenser för enskilda och företag	32
6.3	Konsekvenser för miljön och djurhälsan	32
7	Författningskommentar	33
Bilaga 1	Sammanfattning av promemorian Utfodring av vilt (N2020/02817)	35
Bilaga 2	Promemorians lagförslag.....	36
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna	38
Bilaga 4	Lagrådsremissens lagförslag	39
Bilaga 5	Lagrådets yttrande	41
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 22 april 2021	42

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2020/21:183

Regeringens förslag:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i jaktlagen (1987:259).

2 Förslag till lag om ändring i jaktlagen (1987:259)

Härigenom föreskrivs i fråga om jaktlagen (1987:259)¹

dels att nuvarande 42 a § ska betecknas 42 b §,

dels att 54 § ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 42 § ska lyda ”Tillsyn”,

dels att rubriken närmast före 42 a § ska sättas närmast före 42 b §,

dels att det ska införas två nya paragrafer, 6 och 42 a §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §²

Länsstyrelsen får i enskilda fall besluta om förbud mot eller villkor för utfodring av vilt som inte hålls i hägn, om det behövs för att förebygga eller minska risken för trafikolyckor med vilt eller risken för att viltet orsakar allvarliga skador på egendom.

Beslutet ska avse ett visst begränsat område och vara tidsbegränsat.

Regeringen får meddela föreskrifter om vad förbud eller villkor enligt första stycket får omfatta.

42 a §

Länsstyrelsen utövar tillsyn över att beslut enligt 6 § om utfodring av vilt följs.

Länsstyrelsen får besluta de förelägganden som behövs för tillsynen och för att beslut om utfodring ska följas. Förelägganden får förenas med vite.

54 §³

Länsstyrelsens beslut enligt 33 § om registrering och avregistrering

Följande beslut får överklagas till allmän förvaltningsdomstol:

¹ Senaste lydelse av 42 a § 2016:974 rubriken närmast före 42 a § 2016:974.

² Tidigare 6 § upphävd genom 2007:1241.

³ Senaste lydelse 2010:2001.

av licensområde eller älgskötselområde får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

1. länsstyrelsens beslut enligt 6 § om förbud mot eller villkor för utfodring av vilt,

2. länsstyrelsens beslut enligt 33 § om registrering och avregistrering av licensområde eller älgskötselområde, och

3. länsstyrelsens beslut om förelägganden enligt 42 a §.

Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Prop. 2020/21:183

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2021.

3 Ärendet och dess beredning

Riksdagen beslutade den 26 oktober 2016 att avslå det förslag till reglering om utfodring av vilt som regeringen hade lagt fram i propositionen Vildsvin och viltskador (prop. 2015/16:199). Samtidigt tillkännagav riksdagen att regeringen borde återkomma med nya lagförslag i frågan (bet. 2016/17:MJU4, rskr. 2016/17:26). En närmare redogörelse för regeringens proposition och riksdagens tillkännagivande finns i avsnitt 4.5.

Regeringskansliet (Näringsdepartementet) har tagit fram promemorian Utfodring av vilt (N2020/02817). Promemorian innehåller nya förslag till ändringar i jaktlagen (1987:259) som gör det möjligt att meddela förbud mot och villkor för utfodring av vilt. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 1*. Promemorians lagförslag återges i *bilaga 2*.

Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Remissvaren och en sammanställning av dem finns tillgängliga hos Näringsdepartementet (N2020/02817).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 8 april 2021 att inhämta Lagrådets yttrande över det lagförslag som finns i *bilaga 4*. Lagrådet lämnar förslaget utan erinran. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 5*. I förhållande till lagrådsremissen har vissa redaktionella ändringar gjorts.

4 Det behövs en reglering om utfodring av vilt

4.1 Vildsvinsstammen är stor och ökar i snabb takt

Den svenska vildsvinsstammen har vuxit från några hundra individer under 1980-talet till uppskattningsvis 300 000 år 2020. Vildsvinen har numera etablerat sig i nästan hela södra och mellersta Sverige upp till och med Gävleborgs län. Det finns även sporadiska rapporter om vildsvin längre norrut.

Under jaktåret 2019/20 sköts drygt 146 000 djur. Trots en omfattande jakt har nettotillväxten tidigare uppskattats till omkring 30 procent per år, vilket motsvarar en fördubbling av antalet vildsvin på tre år. Den höga tillväxttakten är unik och skiljer vildsvin från annat klövvilt. Förklaringen är att vildsvin har en hög reproduktiv förmåga med många ungar per år.

Statistiska centralbyrån gjorde på uppdrag av Statens jordbruksverk en utredning om viltskador i lantbruksgrödor 2014 (JO 16 SM 1502). Av utredningen framgår bl.a. att skördebortfallet på grund av viltskador var mellan 0,2 och 7 procent av den totala skörden per gröda för riket som helhet, med stora variationer både geografiskt och mellan olika grödor. Det framkom att vildsvin är det djur som orsakar störst skada på alla grödor utom havre, där störst skada orsakas av älg. Mer än en fjärdedel av lantbrukarna angav att förekomsten av skadegörande vilt påverkade deras val av gröda. Vildsvin var det djur som påverkade flest lantbrukare.

Det är inte bara grödor som skadas av vildsvin. Vid slåtter kan områden med uppbökad jord och stenar orsaka materiella skador på jordbruksmaskiner. Vidare kan uppbökad jord i vallodlingar som följer med in i ensilaget sänka näringsvärdet i fodret och öka risken för hygieniska problem. För 2015 beräknades kostnaden för vildsvinsskador till mer än en miljard kronor för hela landet enligt rapporten *Wild boars and farming in Sweden – an assessment of the costs* (SLU 2016:10). Viltet, och i synnerhet det ökande antalet vildsvin, orsakar alltså stora samhälls-ekonomiska kostnader genom skador på jordbruk.

Utöver skador på jordbruk orsakar vilt också skador på annan egendom, som skog, hustomter och golfbanor. Viltet är också inblandat i ett stort antal trafikolyckor. Enligt statistik från Nationella Viltolycksrådet har antalet viltolyckor ökat under de senaste fem åren och vildsvin är i ökande grad inblandade i olyckorna. Under 2019 uppgick antalet trafikolyckor där vildsvin var inblandade till nära 7 700. Motsvarande siffra för 2015 var drygt 4 200. Enligt uppgift från Naturvårdsverket har den totala kostnaden för viltolyckor fördubblats på fem år och uppgick 2018 till fem miljarder kronor, varav en miljard avser spårbunden trafik. Vildsvinsolyckornas kostnader är nu lika stora som älgolyckornas. De samhällsekonomiska kostnaderna för olyckorna med vildsvin är alltså betydande.

4.3 Utfodring bidrar till problemen

Utfodring av vilt kan ha i huvudsak tre olika syften. Avsikten kan antingen vara att avleda viltet, att jaga viltet eller att stödja viltet. Härutöver kan utfodring ske i viltskådningssyfte.

Avledande utfodring går ut på att försöka locka bort vilt från exempelvis åkrar med växande gröda eller skogsplanteringar som behöver skyddas från viltangrepp. Vid jakt kan foder användas som lockbete. Dessa lockbeten kallas åtlar och anses vara särskilt viktiga för att kunna bedriva en effektiv jakt på vildsvin. Stödjande utfodring innebär att foder tillförs naturen för att gynna viltet. Traditionellt har detta främst gjorts under vintern när den naturliga födan är begränsad.

Det förekommer att jakträttshavare utfodrar vilt med stora mängder foder för att förbättra jaktmöjligheterna. Under senare år har utfodring, främst av klövvilt, blivit vanligare. Till skillnad från tidigare, då stödjande utfodring endast skedde utanför den så kallade vegetationsperioden, sker

Prop. 2020/21:183 utfodring numera året runt, dvs. även när det finns gott om naturlig föda att tillgå.

Även om födan i sig inte är skadlig kan utfodring leda till problem. Utfodring leder till att vilt samlas på och håller sig kvar i närheten av vissa platser. Om dessa platser ligger i anslutning till trafikerade vägar eller om viltet behöver korsa sådana vägar för att ta sig till utfodringsplatserna ökar riskerna för trafikolyckor. På motsvarande sätt ökar risken för viltskador på jordbruk och skogsbruk i närheten av utfodringsplatserna.

Utfodring ökar i första hand överlevnaden och i andra hand reproduktionen för klövvilt. Utfodringens betydelse för viltstammarnas tillväxt påverkas dock av naturliga och slumpmässiga variationer i miljö och klimat. Vädret kan vid kritiska tidpunkter ha stor negativ inverkan på viltets överlevnad oavsett om utfodring sker eller inte. Variationer i naturligt förekommande föda kan också påverka effekten av utfodring. Under så kallade ollonår har t.ex. vildsvin tillgång till så mycket naturlig föda att den stödjande effekten av utfodring kan antas minska betydligt. Jaktlagsutredningen, som bl.a. hade uppdragit åt Sveriges lantbruksuniversitet att undersöka utfodringens omfattning och effekter på vilt, bedömde att en kombination av god förekomst av naturlig föda under vissa år och utfodring under perioder med lägre produktion kan vara bidragande faktorer när det gäller de snabbt växande populationerna av främst vildsvin, men även hjort (SOU 2014:54 s. 197).

4.4 Gällande regler om utfodring

Med vilt avses enligt 2 § jaktlagen (1987:259) vilda däggdjur och fåglar. Av regeringens proposition om jaktlag, m.m. (1986/87:58) framgår att djur som tillhör viltfaunan men som hålls i hägn också betraktas som vilt (s. 67). Enligt 4 § första stycket jaktlagen ska viltet vårdas i syfte att bevara de viltarter som tillhör landets viltbestånd och de fågelarter som tillfälligt förekommer naturligt i landet samt att främja en med hänsyn till allmänna och enskilda intressen lämplig utveckling av viltstammarna. I viltvården ingår enligt andra stycket samma paragraf att genom särskilda åtgärder sörja för att viltet får skydd och stöd och att anpassa jakten efter tillgången på vilt. För att åtgärderna utförs och anpassningen sker svarar markägaren och jakträttshavaren.

Bestämmelsen i 4 § första stycket jaktlagen utgör en påminnelse om målen för viltvården. Avsikten med bestämmelsen är att den ska tjäna till ledning för tolkningen av lagens övriga bestämmelser (prop. 1986/87:58 s. 68). När det gäller målen för viltvården anges i förarbetena bl.a. följande.

Målen för viltvården bör vara att bevara de arter som tillhör landets viltbestånd och främja en lämplig utveckling av viltstammarna med hänsyn tagen till allmänna och enskilda intressen. [...] Vad beträffar utvecklingen av viltstammarna måste en balans eftersträvas i fråga om stammarnas storlek. Av grundläggande betydelse för arternas bevarande är att bestånden av varje art omfattar ett så stort individantal att en genetisk variation inom arten är säkerställd. När arterna förekommer i tillräckligt starka stammar måste det bli fråga om en intresseavvägning.

Jägare och en naturintresserad allmänhet kan å ena sidan förutsättas vilja ha talrika bestånd av åtminstone vissa arter. Hänsyn måste emellertid å andra sidan tas till riskerna för skador i jordbruket och skogsbruket och i trafiken (samma prop. s. 21).

I 4 § andra stycket jaktlagen anges, som framgår ovan, att viltvården omfattar dels anpassning av jakten till tillgången på vilt, dels särskilda åtgärder till skydd och stöd för viltet. Med det senare avses enligt förarbetena bl.a. utfodring av vilt. Det betonas att markägarnas och jakträttshavarnas skyldighet att anpassa jakten och vidta olika åtgärder ska ha samma inriktning som all annan viltvård. Vidare sägs att det av paragrafens första stycke följer att starka och livskraftiga viltbestånd ska eftersträvas men också att alltför stora viltstammar som orsakar skada i bl.a. jordbruket och skogsbruket inte är önskvärda. Några tvångsmedel för att förmå markägarna och jakträttshavarna att uppfylla sina skyldigheter föreslås inte. I förarbetena pekas dock på möjligheten för en myndighet att besluta om tvångsjakt enligt 7 § jaktlagen (samma prop. s. 68). Sådana beslut fattas av Naturvårdsverket eller länsstyrelsen. Detta framgår av 24 § jaktförordningen (1987:905).

I 34 § jaktlagen anges att det inte är tillåtet att utan lov locka vilt från någon annans jaktområde genom utfodring eller på något annat sätt. Utöver denna bestämmelse och bestämmelsen om viltvård i 4 § innehåller jaktlagen inga bestämmelser om utfodring.

I 15 § tredje stycket jaktförordningen bemyndigas Naturvårdsverket att meddela föreskrifter om åtling för jakt efter vildsvin vid för ändamålet anordnade åtelplatser för vildsvin (åteljakt). Bestämmelsen grundas på bemyndigandet i 30 § jaktlagen som ger regeringen rätt att meddela föreskrifter om vapen och andra jaktmedel. Åtling anses således som ett jaktmedel.

Djurskyddslagen (2018:1192) syftar till att säkerställa ett gott djurskydd och främja en god djurvälstånd och respekt för djur. I 2 kap. 4 § djurskyddslagen finns vissa bestämmelser om krav på utfodring och ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela ytterligare föreskrifter om krav på utfodring av djur. Enligt 1 kap. 2 § samma lag omfattas vilt av djurskyddslagens bestämmelser om utfodring om det kan anses hållt av människan. Denna förutsättning kan vara uppfylld i fråga om hägnat vilt, men inte när det gäller vilt som inte hålls i hägn.

Lagen (2006:805) om foder och animaliska biprodukter (foderlagen) syftar till att säkerställa en hög skyddsnivå för djurs och människors hälsa när det gäller foder och animaliska biprodukter. Lagen kompletterar den EU-lagstiftning som finns på området i enlighet med vad som anges i tillkännagivanden, senast tillkännagivandet (2019:717) av de EU-bestämmelser som lagen (2006:805) om foder och animaliska biprodukter kompletterar. I foderlagen betyder uttrycket foder samma sak som i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 av den 28 januari 2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedels-säkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet. Någon begränsning av vilka djur fodret är avsett för görs inte i den definition av uttrycket som finns i förordningen.

Sammanfattningsvis innehåller jaktlagstiftningen, utöver bestämmelserna om viltvården i 4 § och förbudet i 34 § mot att locka vilt från annans jaktområde genom utfodring, inte några bestämmelser om utfodring av vilt. Det finns heller inte något bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om utfodring eller att bemyndiga en myndighet att meddela sådana föreskrifter. I lagstiftningen om foder och animaliska biprodukter finns bestämmelser som syftar till att garantera en hög skyddsnivå för både djurs och människors hälsa och i djurskyddslagstiftningen finns, när det gäller djur som hålls av människan, bestämmelser om krav på utfodring ur ett djurskyddsperspektiv. I övrigt är frågan om utfodring av vilt oreglerad.

4.5 Riksdagens tillkännagivande

Ett förslag till reglering av utfodring av vilt lades fram för riksdagen i propositionen Vildsvin och viltskador (prop. 2015/16:199). Riksdagen beslutade den 26 oktober 2016 att avslå förslaget. Samtidigt tillkännagav riksdagen att regeringen borde återkomma med nya lagförslag i frågan (bet. 2016/17:MJU4, rskr. 2016/17:26).

Det förslag som hade lagts fram i propositionen innebar att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer skulle få meddela föreskrifter om förbud mot eller villkor för utfodring av vilt som inte hålls i hägn. Vidare skulle den myndighet som regeringen bestämmer ges rätt att i enskilda fall besluta om undantag från förbud mot utfodring av vilt. Enligt propositionen skulle det föreslagna bemyndigandet kunna användas för att i förordning eller myndighetsföreskrifter meddela föreskrifter om ett allmänt förbud mot utfodring av vilt som inte hålls i hägn under vegetationsperioden. I en sådan författning skulle vissa former av utfodring kunna vara generellt undantagna. Härutöver skulle det vara möjligt för länsstyrelserna att i enskilda fall besluta om ytterligare undantag från förbudet.

Enligt riksdagen var förslaget i propositionen för långtgående. Riksdagen ansåg att en reglering inte borde formuleras som ett generellt förbud mot utfodring av vilt med möjlighet till undantag. I stället borde det finnas möjlighet att i enskilda fall meddela förbud när andra lösningar inte är möjliga eller när det går att påvisa en påtaglig skada. Ett förbud borde kunna begränsas till att endast omfatta ett visst område. Det borde också kunna vara tidsbegränsat. Vidare ansåg riksdagen att det framför allt är felaktig och överdriven utfodring av klövvilt som bör regleras, se miljö- och jordbruksutskottets betänkande Vildsvin och viltskador (bet. 2016/17:MJU4 s. 10).

5 Det ska bli möjligt att förbjuda eller villkora utfodring av vilt

Prop. 2020/21:183

5.1 Beslut om förbud eller villkor ska kunna fattas i det enskilda fallet

Regeringens förslag: Länsstyrelsen ska i enskilda fall få besluta om förbud mot eller villkor för utfodring av vilt som inte hålls i hägn, om det behövs för att förebygga eller minska risken för trafikolyckor med vilt eller risken för att viltet orsakar allvarliga skador på egendom.

Beslutet ska avse ett visst begränsat område och vara tidsbegränsat.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslås dock att beslut om förbud mot och villkor för utfodring ska få fattas av den myndighet som regeringen bestämmer. Det anges vidare inte uttryckligen att sådana beslut bara får fattas *om det behövs* för att förebygga eller minska risken för trafikolyckor och egendomsskador.

Remissinstanserna: Ett tiotal av remissinstanserna tillstyrker eller har inga invändningar mot förslaget. Bland dessa finns *Förvaltningsrätten i Falun*, *Förvaltningsrätten i Malmö*, *Kammarrätten i Göteborg*, *Länsstyrelsen i Gotlands län*, *Länsstyrelsen i Jämtlands län*, *Länsstyrelsen i Kronobergs län*, *Länsstyrelsen i Norrbottens län*, *Länsstyrelsen i Stockholms län*, *Länsstyrelsen i Västernorrlands län*, *Länsstyrelsen i Uppsala län* och *Trafikverket*. Ett nästan lika stort antal remissinstanser ställer sig i huvudsak positiva till förslaget, men för fram synpunkter och förslag till förändringar. Till dessa hör *Länsstyrelsen i Hallands län*, *Länsstyrelsen i Värmlands län*, *Länsstyrelsen i Västernorrlands län*, *Länsstyrelsen i Västra Götalands län*, *Länsstyrelsen i Örebro län*, *Naturskyddsföreningen*, *Naturvårdsverket*, *Polismyndigheten*, *Skogsstyrelsen* och *Statens jordbruksverk*.

Länsstyrelsen i Skåne län, *Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA)* och *Sveriges lantbruksuniversitet (SLU)* delar bedömningen att rätten att utfodra vilt kan behöva inskränkas, men ger uttryck för tveksamhet kring hur förslaget har utformats.

Lantbrukarnas Riksförbund (LRF), *Skogsindustrierna*, *Skogsägarna Mellanskog*, *Stora Enso*, *Sveaskog*, *Svenska Fåravelsförbundet*, *Sveriges Nötköttsproducenter* och *Södra Skogsägarna* ställer sig bakom principerna i förslaget under förutsättning att det ändras bl.a. när det gäller hur lång tid och hur stora områden beslut ska gälla för och om det ska krävas risk för allvarlig skada för att beslut ska få fattas i syfte att skydda egendom.

Jägarnas Riksförbund anser att förslaget kan göra nytta endast i ett fåtal fall. *Sveriges Jordbruksarrendatorer*, *Svenska Jägarförbundet*, *Sveriges Jordägareförbund* och *Viltmästareförbundet* avstyrker förslaget.

En närmare redogörelse för remissinstansernas synpunkter följer nedan.

Jägarnas Riksförbund anser att frågor som rör utfodring bäst hanteras av markägare och jägare i samarbete utan statlig reglering. Enligt förbundet spelar utfodring en mindre roll för de ökande skadorna på

Prop. 2020/21:183 framför allt jordbruksmark. Förbundet anser dock att möjligheten till utfodringsförbud kan vara berättigad i fall där lantbrukare har en betydande andel arrenderad mark och liten beslutsamt över jakt-upplåtelse.

Enligt *Svenska Jägareförbundet* saknas det stöd för att framför allt vildsvinsskadorna ökar genom utfodring. Förbundet för fram att det finns områden där utfodring är en drivande faktor för klövviltstammarnas numerär, men att detta inte stämmer i en större skala. Enligt förbundet är samverkan och jakt de två viktigaste faktorerna för att kontrollera vildsvinsstammen och de skador som den kan orsaka. Förbundet anser att ett utfodringsförbud inom vissa områden skulle kunna leda till ökade viltskador eller fler viltolyckor, t.ex. på grund av att viltet får ett större rörelsemönster i sitt sök efter föda. Även *Sveriges Jordägareförbund* anser att utfodringsbegränsningar kan leda till ökade skador och olyckor, bl.a. eftersom utfodring är en effektiv åtgärd för att styra vilt bort från skadekänsliga områden och möjliggöra en effektiv jakt. Förbundet anför att det, såvitt förbundet känner till, saknas vetenskapligt underlag från Sverige som fastställer i vilken utsträckning utfodring kan påverka viltstammars populationsutveckling och förekomsten av viltskador.

Polismyndigheten pekar på att antalet viltolyckor huvudsakligen beror på mängden trafik och viltstammarnas storlek. Hur viltstammarnas storlek påverkas av utfodring är omdiskuterat. Myndigheten har därför svårt att bedöma förslagens effekter på viltolyckor. Enligt myndigheten bör alternativa lösningar belysas, såsom möjligheten att använda avledande utfodring för att öka avståndet mellan vilt och infrastruktur.

SLU anser att det bör vara möjligt att begränsa utfodringen, men understryker att avskjutning har en mycket mer direkt koppling till populationsstorlekar och skador än utfodring. Enligt universitetet ökar utfodringen i första hand överlevnaden och i andra hand reproduktionen för klövvilt. Samtidigt utfodrar jägare mer där det finns mer vilt, varför det inte går att säga i vilken utsträckning populationstätheten är ett resultat av utfodringen. Enligt universitetet talar all empirisk kunskap för att begränsad utfodring leder till att jägarna minskar sin avskjutning, möjligen mer än effekterna av minskad utfodring.

Sveriges Jordägareförbund anser att förslaget innebär inskränkningar av äganderätten och strider mot egendomsskyddet i 2 kap. 15 § regeringsformen, eftersom det begränsar en markägares möjligheter att med hjälp av utfodring minska risken för skador på jord- och skogsbruk samt bedriva effektiv jakt och tillgodogöra sig viltet som resurs. Eftersom det är osäkert hur utfodring påverkar viltskador är det osannolikt att en utfodringsbegränsning skulle klara en proportionalitetsprövning. I varje fall ska ersättning utgå till de fastighetsägare som påverkas av ett beslut om förbud mot eller villkor för utfodring eftersom ett sådant beslut kan leda till inkomstbortfall på grund av ökade skador eller uteblivna intäkter från jakt. Även *Svenska Jägareförbundet* anser att ett förbud mot utfodring av vilt på den egna fastigheten utgör en inskränkning av äganderätten.

SVA befarar att möjligheten att meddela förbud eller villkor för utfodring kan leda till ökade konflikter på platser där det redan finns lokal osämja.

Förvaltningsrätten i Malmö anser att beslutanderätten i fråga om förbud mot eller villkor för utfodring bör kunna delegeras direkt till länsstyrelsen.

Flera remissinstanser förespråkar olika typer av generella regler om utfodring, antingen som ett komplement till möjligheten att fatta beslut om förbud mot och villkor för utfodring i det enskilda fallet eller i stället för en sådan möjlighet. Ett generellt förbud mot utfodring med möjligheter till undantag förordas av *Naturskyddsföreningen*. Generella regler om hur utfodring får bedrivas förespråkas av *Länsstyrelsen i Skåne län*, som bedömer att ett system med enskilda tidsbegränsade beslut gällande specifika områden sannolikt kommer innebära en stor ökad administrativ börda för länsstyrelserna. *SLU* anser att utfodring bör kunna förbjudas inom exempelvis 200 meter från belagd väg och fastighetsgräns och att det därutöver bör finnas möjlighet att förbjuda utfodring inom begränsade områden och under begränsad tid om det är uppenbart att det är påkallat. *Länsstyrelserna i Hallands, Jönköpings och Västernorrlands län* förordar, utöver möjligheten att fatta beslut i det enskilda fallet, generella förbud mot utfodring i närheten av allmän väg. *Sveriges Jordägareförbund* motsätter sig möjligheten att fatta beslut om förbud mot utfodring i det enskilda fallet och förespråkar i stället dispositiva regler om utfodringsförbud. *Svenska Jägareförbundet* förespråkar ett förbud mot utfodring inom 200 meter från allmän asfalterad väg eller järnväg. Därutöver bör det enligt förbundet finnas vissa möjligheter för länsstyrelsen att besluta om tidsbegränsad reglering av utfodring upp till 200 meter från växande gröda på annans fastighet.

LRF anser att beslut om förbud och villkor inte ska fattas i det enskilda fallet, eftersom beslut som endast omfattar någon eller några fastigheter inte kan ha någon effekt för att förebygga eller minska risken för trafikolyckor eller skador som orsakas av vilt. Klövvilt har hemområden på tusentals hektar och rör sig därför normalt över ett stort antal fastigheters areal. Det område som omfattas av ett förbud eller villkor bör därför inte vara mindre än en kommun eller en del av en kommun. *LRF* anser vidare att giltighetstiden för beslut om förbud och villkor bör uppgå till minst ett år. Detta eftersom viltstammarnas antal och reproduktiva förmåga förändras långsamt. I huvudsak motsvarande synpunkter framförs av bl.a. *Sveaskog* och *Skogsindustrierna*. *Skogsstyrelsen* påpekar att skog är långsamväxande och i vissa faser kan vara extra känslig för hjortdjurens skadegörelser. Dessa faser kan pågå i flera år, varför beslut om förbud kan behöva gälla under lika lång tid. *Sveriges Jordbruksarrendatorer* anser att förbud mot utfodring bör kunna begränsas till att gälla en viss fastighet om det är tydligt att ett agerande på just den fastigheten orsakar skador i omgivningen, men att förbud i regel bör gälla betydligt större områden, såsom t.ex. hela län. Vidare bör besluten gälla i minst fem år för att effekterna ska kunna utvärderas. *Länsstyrelsen i Dalarnas län* efterfrågar ett tydliggörande av om ett beslut kan avse en del av ett viltvårdsområde eller om i så fall hela viltvårdsområdet ska omfattas.

SVA anser att det inte är klarlagt hur väl ett tids- och områdesbegränsat förbud kan förebygga eller minska risken för trafikolyckor med vilt eller risken för att vilt orsakar allvarliga skador på egendom. Detta kan förväntas variera stort beroende på bl.a. årstid och vilka grödor i övrigt som finns i ett område. Kortsiktiga förbud kan inte förväntas påverka populationernas storlek. Däremot kan de göra att rörligheten ökar, vilket i sig ökar risken för viltolyckor. Även *Sveaskog* och *Skogsindustrierna* bedömer att den föreslagna regleringen inte kommer få någon effekt på

viltpopulationernas storlek eller leda till minskade skador, utan endast tillfälligt minska koncentrationen av vilt i ett begränsat område. Liknande synpunkter framförs av *Länsstyrelsen i Dalarnas län*.

Länsstyrelserna i Hallands och Västra Götalands län anser att förbud mot utfodring bör kunna meddelas om det är motiverat av angelägna allmänna intressen, såsom att det finns risk för spridning av smittsamma sjukdomar. Utfodring bör även kunna förbjudas i eller i närheten av tätort. Även *LRF*, *SVA* och ytterligare ett antal remissinstanser anser att beslut om förbud mot och villkor för utfodring bör få meddelas i syfte att förebygga och minska risken för spridning av smittsamma sjukdomar. *SVA* anser att beslut också bör kunna fattas i andra syften, såsom att förhindra allvarliga störningar i hälsa och djurvälstånd hos viltet. *Länsstyrelsen i Jönköpings län* förordar att beslut om förbud mot eller villkor för utfodring ska få meddelas för att förhindra att utfodring sker i syfte att hålla stora viltstammar genom att locka vilt från närliggande fastigheter eller större områden. *Länsstyrelsen i Värmlands län* anser även att det bör vara möjligt att förbjuda utfodring för att minska spridning av vildsvin norrut i landet och att undvika större ansamlingar av vildsvin där de stödutfodras, även när de kanske inte vållar så stor skada på grund av avsaknad av jordbruksmark.

SLU anser att möjligheten att begränsa utfodring i det enskilda fallet bör tillämpas mycket restriktivt. För att beslut om utfodringsförbud ska få fattas bör det därför krävas att upprepade skador har uppstått. Liknande synpunkter framförs av *Svenska Jägareförbundet* och *Sveriges Jordägareförbund*, som påpekar att riksdagen i sitt tillkännagivande angett att möjlighet att meddela förbud mot utfodring bör finnas när andra lösningar inte är möjliga eller när det går att påvisa allvarlig skada.

Flera remissinstanser, däribland *Skogsstyrelsen* och *Jordbruksverket*, efterfrågar förtydliganden av vad som avses med allvarlig skada. *Svenska Jägareförbundet* vill se en objektiv gräns för när en skada är allvarlig, så att bedömningen inte skiljer sig åt mellan olika länsstyrelser. *LRF*, *Sveaskog*, *Skogsindustrierna* och ytterligare några remissinstanser anser att kravet på att skadan ska vara allvarlig bör tas bort, eftersom det medför en alltför hög tröskel för länsstyrelsens beslut.

Ett antal remissinstanser efterlyser förtydliganden av eller för fram synpunkter på vilka omständigheter som bör beaktas vid bedömningen av om ett beslut om förbud mot eller villkor för utfodring ska meddelas. *SLU* anser att det inte bör vara tillräckligt att en grupp vildsvin rör sig mot ett område där de kan orsaka skador eller av att ett visst bestånd djur ökar i antal för att ett beslut om förbud mot eller villkor för utfodring ska få fattas. Liknande synpunkter förs fram av *Länsstyrelsen i Örebro län* och *Svenska Jägareförbundet*. *Svenska Jägareförbundet* påpekar också att markägare måste få möjlighet att yttra sig innan beslut om förbud mot utfodring fattas. *Sveriges Jordägareförbund* anser att promemorians beskrivningar av när det kan anses finnas risk för allvarlig skada på egendom öppnar upp för rättsosäkerhet. *Länsstyrelsen i Hallands län* för fram att beslut inte kan fattas utifrån andrahandsuppgifter, utan att en bedömning av risken för allvarlig skada kräver att länsstyrelsens personal gör en besiktning på plats. Det bör finnas en utfodringsplats i närheten som motiverar ett beslut och dit tillsynen riktas. *Länsstyrelsen i Dalarnas län* anser att bedömningen inte ska baseras på observationer av enskilda, utan på

inventeringar av viltstammarnas täthet samt objektiva skattningar av skadors omfattning och orsak. Det krävs även kunskap om var utfodringsplatser finns för att det ska gå att bedöma om ett beslut om förbud mot utfodring skulle vara effektivt. Utfodrings- och åtelplatser skulle därför behöva registreras. Enligt länsstyrelsens mening behöver nationella riktlinjer och metoder tas fram för att bedömningsgrunderna ska bli enhetliga. Även *Länsstyrelserna i Gotlands, Gävleborgs, Uppsala och Västra Götalands län* anser att det behöver tas fram nationella riktlinjer för länsstyrelsernas arbete med ärenden om förbud mot och villkor för utfodring av vilt.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län påpekar att väg- eller spåravsnitt som är drabbade av viltolyckor i första hand bör utredas av Trafikverket i samverkan med det regionala viltolycksrådet. Länsstyrelsens medverkan kan bli aktuell om utfodringsplatser bedöms vara orsaken till ökade viltolyckor.

Sveriges Jordägareförbund anser att förslaget inte stämmer överens med riksdagens tillkännagivande eftersom det inte bara omfattar utfodring av klövvilt, utan av samtliga viltarter. Enligt förbundet bör det tydliggöras att enbart utfodring av klövvilt ska omfattas. *Naturvårdsverket* för fram att det går att, på sätt som beskrivits i promemorian, hindra klövvilt från att få tillgång till utfodringsplatser för andra arter och att möjligheten att meddela förbud mot och villkor för utfodring därför bör kunna begränsas till att enbart avse klövvilt. I sådant fall bör det dock också föras in en bestämmelse med innebörden att om annat vilt utfodras i ett område där det råder förbud mot utfodring av klövvilt, ska klövvilt hindras från att nyttja detta foder. Detta bör regleras på förordningsnivå, så att möjligheten att besluta om förbud och villkor vid behov kan utvidgas till att avse även andra arter utan att det behöver göras en ändring i jaktlagen (1987:259).

Jägarnas Riksförbund anser att beslut bör riktas mot markens ägare, eftersom det är ägaren som är ansvarig för jakt och viltvård, antingen själv eller genom avtal till annan. *Länsstyrelsen i Dalarnas län* påpekar att utfodringsplatser i viltvårdsområden kan skötas av vem som helst av viltvårdsområdesföreningens medlemmar och alltså inte nödvändigtvis av fastighetsägaren eller en eventuell jakträttshavare.

Jordbruksverket pekar på en möjlig konflikt mellan den föreslagna regleringen och markägares och jakträttshavares skyldighet enligt 4 § jaktlagen att genom särskilda åtgärder sörja för att viltet får stöd och skydd. Enligt verket behöver denna konflikt förklaras och möjligheten att förbjuda stödutfodring av viltet för dess överlevnad motiveras. *Länsstyrelsen i Västra Götalands län* framhåller att det är viktigt ur ett djurskyddsperspektiv att eventuella utfodringsförbud inte begränsar viltvårdande stödutfodring till hjortdjur under vintrar med svåra snöförhållanden och kyla.

Skälen för regeringens förslag

Det behövs en möjlighet att förbjuda eller villkora utfodring av vilt

Som beskrivs i avsnitt 4.2 orsakar viltet årligen omfattande skador på jord- och skogsbruket. Vilt är också i stor omfattning inblandat i trafikolyckor. Som framhålls av bl.a. *SLU* och *Sveriges Jordägareförbund* är jakt det

Prop. 2020/21:183 enskilt viktigaste verktyget för att reglera stammarna av klövvilt och för att förhindra trafikolyckor och skador på grödor. Även om utfodringens betydelse för ökningen av viltstammarna inte är helt klarlagd bedömer regeringen, med hänsyn till att utfodring ökar överlevnaden och reproduktionen hos viltet, att en omfattande utfodring kan försvåra regleringen av viltstammarna. Utfodring medför också att viltet koncentreras till utfodringsplatserna, vilket i sin tur påverkar skog och åkermark såväl i närheten av utfodringsplatserna som i de områden som viltet passerar på sin väg dit.

Det bästa sättet att komma till rätta med problematiken är sannolikt, som bl.a. *Jägarnas Riksförbund* framhåller, en frivillig samverkan inom viltförvaltningen. Av olika skäl är dock en sådan samverkan inte alltid möjlig. Regeringen anser därför, i likhet med merparten av remissinstanserna, att det bör finnas en möjlighet att genom förbud mot eller villkor för utfodring begränsa utfodringen av vilt som inte hålls i hägn. En sådan möjlighet kommer sannolikt inte ensam att leda till någon drastisk minskning av antalet viltskador och trafikolyckor med vilt. Den bedöms dock utgöra ett av flera verktyg som tillsammans kan användas för att nå detta mål.

Möjligheten att meddela förbud och villkor bör avse utfodring av samtliga viltarter, men i första hand användas för att begränsa utfodring av klövvilt

Det är främst klövvilt som orsakar trafikolyckor och skador på egendom. Som beskrivs i promemorian är det dock förenat med svårigheter att på objektiva grunder skilja på utfodring av klövvilt och annat vilt. I likhet med många andra arter utfodras klövvilt generellt sett med foder av vegetabiliskt ursprung. Det skulle därför vara svårt att utöva en effektiv tillsyn av förbud mot och villkor för utfodring som enbart gäller utfodring av klövvilt. Som *Naturvårdsverket* framhåller är det dock möjligt att på olika sätt hindra klövvilt från att få tillgång till utfodringsplatser som är avsedda för andra arter. Det kan t.ex. handla om att placera en fodertunna innanför ett nät av armeringsjärn vars maskor släpper igenom änder, men hindrar klövvilt från att ta sig in. Det kan också handla om att bygga fodertunnor på ett sådant sätt att änder, men inte klövvilt, kan komma åt innehållet och att placera tunnorna innanför skyddande elstängsel. Det skulle därför i och för sig vara möjligt att utforma ett kontrollerbart förbud mot utfodring av klövvilt under förutsättning att förbudet förenas med villkor om att utfodring av annat vilt endast får ske på ett sådant sätt att klövvilt inte kan nyttja fodret. Enligt regeringens mening är det dock inte lämpligt att i lag begränsa möjligheten att meddela förbud mot och villkor för utfodring av vilt till att endast under vissa förutsättningar omfatta annat vilt än klövvilt. En sådan reglering bör i stället införas på förordningsnivå (se avsnitt 5.2). En reglering på förordningsnivå ger en flexibilitet som är viktig för att bestämmelserna på ett enkelt sätt ska kunna justeras om det visar sig att ändringar behövs för att regleringen ska vara så ändamålsenlig som möjligt.

Det är främst utfodring som sker i stödjande syfte som kan antas bidra till de ökande viltstammarna. Det bör därför övervägas om möjligheten att meddela förbud mot och villkor för utfodring av vilt enbart bör avse stödjande utfodring. En förutsättning för att det ska vara lämpligt att göra en sådan begränsning är att det går att på objektiva grunder skilja på utfodring i olika syften. Detta är nödvändigt för att ett förbud mot eller villkor för utfodring i stödjande syfte ska kunna bli föremål för en effektiv tillsyn. Om efterlevnaden av regelverket inte kan kontrolleras på ett effektivt sätt är risken uppenbar för att regleringen kringgås och inte får avsedd effekt.

Gränsen mellan stödjande och avledande utfodring är flytande och avgörs av mängden foder. Utfodring som sker i avledande syfte kan, för att få önskad effekt, kräva att det tillförs så stora mängder foder att utfodringen i praktiken blir stödjande. Även om det skulle vara teoretiskt möjligt att utforma regler som begränsar fodermängderna genom att ange maximal storlek för lagerbehållare i foderautomater och maximalt antal foderautomater för ett visst område skulle det medföra betydande svårigheter att för varje område där utfodringsbegränsningar aktualiseras försöka ta fram regler som varken medför att utfodring ändå tillåts ske i så stor mängd att viltstammarna fortsatt gynnas eller att de tillåtna fodermängderna blir så små att utfodringen inte fungerar avledande. Det finns heller inte något annat sätt att på objektiva grunder skilja på utfodring i avledande respektive stödjande syfte. Regeringen bedömer därför att det inte är lämpligt att begränsa möjligheten att meddela förbud mot och villkor för utfodring till att enbart avse utfodring som sker i stödjande syfte.

Förbud mot och villkor för utfodring bör meddelas i det enskilda fallet om det behövs för att minska eller förebygga risker för trafikolyckor och allvarliga skador på egendom.

Riksdagen har i sitt tillkännagivande uttalat att en reglering av utfodringen av vilt inte bör formuleras som ett generellt förbud mot utfodring av vilt med möjlighet till undantag, utan att det i stället bör finnas möjlighet att meddela förbud i enskilda fall när andra lösningar inte är möjliga eller när det går att påvisa en påtaglig skada (se bet. 2016/17:MJU4 s. 10). De förslag till mer eller mindre omfattande generella förbud mot och villkor för utfodring som förordas av bl.a. *Naturskyddsföreningen*, *Länsstyrelserna i Hallands, Jönköpings och Västernorrlands län* och *SLU* ligger alltså inte i linje med riksdagens uppfattning att beslut om förbud ska meddelas i det enskilda fallet.

I likhet med vad riksdagen gett uttryck för i tillkännagivandet anser regeringen att det är angeläget att beslut om förbud mot och villkor för utfodring inte meddelas i större utsträckning än nödvändigt. Möjligheten att besluta om förbud och villkor bör därför bara få utnyttjas i situationer då det finns behov av ett ingripande från det allmännas sida. I detta ligger att den beslutande myndigheten ska ha kommit fram till att de problem som utfodringen medför inte går att lösa på något annat, mindre ingripande sätt, såsom genom frivilliga överenskommelser om hur viltvården ska

bedrivs på den plats som är aktuell. I motsats till vad *SVA* anför anser regeringen därför att en möjlighet att i det enskilda fallet besluta om utfodringsbegränsningar inte behöver spå på redan befintliga konflikter, utan snarare kan ge incitament att försöka hitta en samförståndslösning i stället för att låta myndigheterna ingripa med ett tvingande beslut. Ett organ som kan vara till hjälp för att minska konflikter och öka samarbetet mellan jägare, lantbrukare och andra intressenter är viltförvaltningsdelegationerna, som genom sitt arbete kan bidra till att förebygga att beslut om utfodringsförbud behöver fattas.

Förbud mot och villkor för utfodring bör enligt regeringens mening kunna meddelas för att förebygga eller minska risken för trafikolyckor med vilt och risken för allvarliga viltskador på egendom. Bestämmelser om detta bör, såsom föreslås i promemorian, föras in i jaktlagen. Några remissinstanser efterfrågar möjligheter att meddela förbud mot utfodring i syfte att förebygga smittspridning och ohälsa hos djur. Frågor om smittskydd och fodersäkerhet bör dock inte regleras i jaktlagen, utan behandlas i den lagstiftning som finns på djurhälso- och foderområdet. Någon anledning att, såsom *Länsstyrelsen i Jönköpings län* föreslår, göra det möjligt att i det enskilda fallet förbjuda utfodring i syfte att locka djur från närliggande fastigheter eller andra områden finns enligt regeringens mening inte, eftersom det redan finns ett generellt förbud mot att genom utfodring locka vilt från någon annans jaktområde utan lov i 34 § jaktlagen. Någon särskild reglering om att utfodring bör kunna förbjudas i eller i närheten av tätort krävs heller inte, eftersom möjligheten att meddela beslut om förbud mot utfodring kommer att omfatta även de fall där det är risker för trafikolyckor eller egendomsskador i tätort som behöver förebyggas eller minskas. Regeringen ser vidare inte någon anledning att, som föreslås av *Länsstyrelsen i Värmlands län*, ge en särskild möjlighet att förbjuda utfodring för att undvika större ansamlingar av vildsvin där de stödfodras. I sådana situationer torde det ofta finnas en risk för att utfodringen leder till allvarliga egendomsskador eller till trafikolyckor, varför den föreslagna regleringen ofta bör vara tillräcklig. Att, som länsstyrelsen föreslår, ge möjlighet att förbjuda utfodring i syfte att förhindra spridning av vildsvin norrut i landet bedöms inte vara nödvändigt.

Några remissinstanser anser att förbud och villkor inte bör kunna beslutas i förebyggande syfte, utan först sedan viltskador inträffat. Med hänsyn till de höga kostnader för samhället och för enskilda som viltskador på egendom orsakar är det dock, enligt regeringens mening, av stor vikt att det finns möjlighet att ingripa redan i ett tidigt skede, innan skador hunnit inträffa.

Det är inte möjligt att uttömmande beskriva vad som ska beaktas vid bedömningen av om det finns risker för skador eller olyckor som behöver förebyggas eller minskas genom ett beslut om förbud mot eller villkor för utfodring. Exempel på vad som skulle kunna utgöra delar av beslutsunderlaget är, som *Länsstyrelsen i Dalarnas län* påpekar, inventeringar av populationstäthet och sakkunniga bedömningar av vad som orsakat redan inträffade skador. Som flera remissinstanser för fram bör en enstaka observation av att vildsvin rört sig mot ett område där de kan orsaka skador eller olyckor inte ensam kunna läggas till grund för ett beslut. Däremot bör upprepade observationer som ger ett tydligt stöd för att vildsvin

återkommande rör sig mot ett känsligt område kunna tillmätas relativt stor betydelse. Som några remissinstanser påpekar torde det vidare inte finnas behov av att meddela beslut om förbud mot utfodring om det inte pågår någon utfodring i området. Enligt *Länsstyrelsen i Dalarnas län* skulle det behövas ett system med registrering av utfodringsplatser för att myndigheterna skulle få kännedom om var utfodring pågår. Införandet av ett sådant system framstår dock enligt regeringens mening som en oproportionerlig åtgärd.

När det gäller syftet att förebygga eller minska risken för skador på egendom anför bl.a. *LRF* att det inte bör krävas att de egendomsskador som kan befaras ska vara allvarliga. Enligt regeringens mening får dock var och en tåla ett visst mått av skada eller olägenhet som en följd av att det finns vilda djur. Det skulle därför föra alltför långt att göra det möjligt att förbjuda utfodring i syfte att undvika varje egendomsskada.

Flera remissinstanser efterlyser en definition av vad som avses med en allvarlig skada på egendom. Enligt regeringens mening är det dock inte möjligt att lämna en enhetlig beskrivning av vad som utgör en allvarlig egendomsskada. Detta får i stället bedömas med utgångspunkt i vilken typ av egendom det är som riskerar att skadas och vilken skadenivå som får anses överstiga vad som kan anses normalt eller rimligt att tolerera. Skador som klart överstiger denna nivå bör anses vara allvarliga. Denna bedömning kommer förstås se olika ut beroende på om den egendom som ska skyddas utgörs av växande gröda, skog eller trädgårdar i ett villaområde.

Förbud mot och villkor för utfodring får i normalfallet riktas mot markägaren och ska gälla för ett begränsat område och en begränsad tid

Som nämnts i föregående avsnitt ska beslut om förbud mot och villkor för utfodring fattas i det enskilda fallet. Någon rätt för allmänheten att bedriva utfodring på annans mark finns inte, utan utgångspunkten är att rätten att nyttja mark till att bedriva utfodring är förbehållen markägaren. Markägaren har också, tillsammans med jakträttshavaren, ansvar för viltvården, av vilken utfodring är en del. Beslut om förbud och villkor får därför i första hand riktas mot markägaren. Ibland kan beslut dock behöva riktas mot någon annan än markägaren. Så kan vara fallet om markägaren har upplåtit jakträtten inklusive rätten att nyttja marken till att bedriva utfodring till någon annan. I motsats till vad *Jägarnas Riksförbund* för fram bör möjligheten att fatta beslut om förbud och villkor därför inte begränsas på så sätt att beslut endast kan riktas mot markägaren.

Om en fastighet ingår i ett viltvårdsområde kan det, som *Länsstyrelsen i Dalarnas län* påpekar, hända att utfodringsplatsen sköts av en annan medlem i viltvårdsområdesföreningen än fastighetsägaren eller en eventuell jakträttshavare. Även i dessa fall bör beslut om förbud eller villkor kunna riktas mot markägaren eller en jakträttshavare som är medlem i föreningen och har rätt att nyttja marken för att bedriva utfodring. Markägaren eller jakträttshavaren kan då meddela föreningen att han eller hon inte längre samtycker till att utfodring sker på fastigheten eller att utfodring endast får ske i enlighet med de villkor som meddelats i beslutet. Någon möjlighet för viltvårdsområdesföreningen att därefter fortsätta bedriva utfodring i strid med markägarens eller jakträttshavarens

Prop. 2020/21:183 vilja finns inte. Detta följer av 22 § lagen (2000:592) om viltvårdsområden.

Bedömningen av vem ett beslut ska riktas mot får göras av den beslutande myndigheten. Vem som äger en fastighet framgår av fastighetsregistret. I vissa fall kan fastighetsregistret även innehålla uppgifter om jakträtt, eftersom jakträtt, enligt 7 kap. 3 § och 23 kap. 1 § jordabalken, är en nyttjanderätt som kan skrivas in i fastighetsregistret. Om jakträtten inte finns inskriven kan fastighetsägaren, under ärendets handläggning, uppmärksamma myndigheten på att någon annan har rätt att bedriva jakt och utfodring på fastigheten.

I ansvaret för viltvården ingår en skyldighet att genom särskilda åtgärder sörja för att viltet får skydd och stöd. Detta följer av 4 § andra stycket jaktlagen. Som nämnts i avsnitt 4.4 avses med särskilda åtgärder bl.a. utfodring. *Jordbruksverket* för fram att ett beslut om utfodringsförbud kan innebära att det blir förbjudet för markägare och jakträttshavare att ge det stöd som krävs enligt 4 § andra stycket jaktlagen. Regeringen konstaterar i detta avseende att skyldigheten enligt 4 § andra stycket jaktlagen inte kan anses omfatta en utfodringsåtgärd som träffas av ett beslut om utfodringsförbud.

Riksdagen har i sitt tillkännagivande gett uttryck för att förbud bör begränsas till att endast omfatta ett visst område och vara tidsbegränsade (se bet. 2016/17:MJU4 s. 10). Redan i det ovan nämnda kravet på att det ska finnas behov av förbud mot eller villkor för utfodring för att beslut ska kunna meddelas ligger att de beslut som fattas inte ska omfatta större områden eller gälla för en längre tid än nödvändigt. Detta följer också av myndigheternas skyldighet enligt 5 § förvaltningslagen (2017:900) att beakta proportionalitetsprincipen. Enligt regeringens mening bör det dock av tydlighetsskäl även anges direkt i jaktlagen att beslut om förbud och villkor alltid ska avse ett visst område och gälla under en begränsad tid. Området kan t.ex. vara beläget längs en väg eller järnväg där det finns risk för viltolyckor eller på en plats där det finns risk för stora skador på exempelvis grödor. Vidare kan det handla om att förbjuda utfodring under vegetationsperioden i ett område där antalet vildsvin ökar i snabb takt, eller att under en period förbjuda utfodring längs en olycksdrabbad vägsträcka i syfte att få till stånd en förändrad syn på utfodring hos ägarna till omkringliggande fastigheter.

Bedömningen av hur stora områden som bör omfattas och för hur lång tid besluten ska gälla måste göras från fall till fall och med utgångspunkt i förhållandena på den aktuella platsen. Det bör alltså inte, som bl.a. *LRF* och *Sveriges Jordbruksarrendatorer* föreslår, i lag anges att beslut alltid ska omfatta exempelvis en kommun eller ett län och alltid gälla för en viss minsta tid. En sådan ordning skulle innebära att man frångår utgångspunkten att beslut ska fattas i det enskilda fallet och enbart där det finns behov av att ingripa mot utfodringen. Detta innebär dock inte att de områden som kan omfattas av beslut om utfodringsbegränsningar inte kan vara förhållandevis stora eller att besluten inte kan gälla för relativt lång tid.

Några remissinstanser menar att tids- och områdesbegränsade beslut om förbud mot och villkor för utfodring av vilt inte kommer få några långsiktiga effekter på viltstammarnas storlek eller mängden viltskador. Som regeringen konstaterar ovan bidrar utfodring till ökad överlevnad och

reproduktion hos viltet. Även om ett beslut om utfodringsbegränsningar endast gäller för en begränsad tid och i ett begränsat område bedömer därför regeringen att sådana beslut kan bidra till en inbromsning i viltstammarnas tillväxttakt i det aktuella området. Regeringen anser också att själva existensen av en möjlighet att fatta beslut om förbud mot och villkor för utfodring av vilt kan utgöra ett ytterligare incitament till frivilliga överenskommelser om viltvården. Vad beträffar risken för att ett utfodringsförbud skulle bidra till ökad rörlighet hos viltet och en därmed sammanhängande ökning av risken för trafikolyckor eller viltskador får en bedömning göras från fall till fall utifrån situationen på den plats där frågan om utfodringsbegränsningar aktualiserats. Om det då skulle konstateras att viltet sannolikt skulle orsaka större skador eller fler olyckor om det inte utfodrades bör ett beslut om utfodringsförbud naturligtvis inte fattas. Som *Polismyndigheten* påpekar kan avledande utfodring ibland användas som en metod för att öka avståndet mellan vilt och infrastruktur. Om det i ett visst fall kan konstateras att en sådan lösning skulle vara mer effektiv än ett utfodringsförbud bör ett sådant beslut heller inte meddelas.

Beslut om förbud mot och villkor för utfodring bör fattas av länsstyrelsen

Eftersom det är de lokala förhållandena som avgör om det finns anledning att förbjuda eller ställa upp villkor för utfodring i ett visst område är det lämpligt att sådana beslut fattas av länsstyrelsen. Det är svårt att tänka sig att denna uppgift skulle kunna läggas på någon annan myndighet. Att länsstyrelsen ska ha denna befogenhet bör därför, som *Förvaltningsrätten i Malmö* föreslår, anges i jaktlagen.

Länsstyrelserna bör ha möjlighet att inleda ett ärende om förbud mot eller villkor för utfodring antingen på eget initiativ eller sedan allmänheten eller någon annan myndighet uppmärksammat länsstyrelsen på risker. När det gäller risken för trafikolyckor kan t.ex. Trafikverket eller det regionala viltolycksrådet uppmärksamma länsstyrelsen på behovet av att ingripa med beslut om förbud mot eller villkor för utfodring om det bedöms att utfodringsplatser utgör orsaken till en ökning av antalet viltolyckor längs ett väg- eller spåravsnitt.

Några remissinstanser, däribland *Länsstyrelsen i Hallands län*, för fram att länsstyrelsen inte kan förlita sig på uppgifter som inkommit från andra, utan behöver bilda sig en egen uppfattning av framför allt risken för allvarlig skada på egendom genom besiktningar på plats. I detta avseende konstaterar regeringen att länsstyrelsen, enligt 23 § förvaltningslagen, är skyldig att se till att ärendet blir utrett i den omfattning som dess beskaffenhet kräver. Av propositionen En modern och rättssäker förvaltning – ny förvaltningslag framgår att bestämmelsen innebär att länsstyrelsen har det yttersta ansvaret för att underlaget i ärendet är sådant att det leder till ett materiellt riktigt beslut (se prop. 2016/17:180 s. 308). Vilka åtgärder som krävs från länsstyrelsens sida för att utredningsansvaret ska anses ha fullgjorts kan naturligtvis variera från fall till fall.

Sveriges Jägarförbund framhåller vikten av att den markägare som riskerar att träffas av ett beslut om förbud mot eller villkor för utfodring måste få möjlighet att yttra sig innan beslut fattas. Att länsstyrelsen i regel har en skyldighet att, innan beslut fattas, underrätta den som är part om allt material av betydelse för beslutet och ge parten tillfälle att inom en

Prop. 2020/21:183 bestämd tid yttra sig över materialet framgår av bestämmelsen om kommunikation i 25 § förvaltningslagen.

Flera remissinstanser, däribland flera länsstyrelser, påpekar att det finns behov av att nationella riktlinjer tas fram för länsstyrelsernas arbete med ärenden om förbud mot och villkor för utfodring av vilt. Regeringen konstaterar i detta avseende att en vägledning skulle kunna tas fram av Naturvårdsverket. Länsstyrelserna har dock också själva möjlighet att ta fram gemensamma rutiner för hur ärenden av detta slag ska handläggas. Ett sådant samarbete sker redan i många andra ärendetyper, vilket regeringen ser positivt på.

Länsstyrelsen har möjlighet att begränsa förbud och villkor till att inte omfatta vissa typer av utfodring

Genom de avgränsningar som länsstyrelserna gör när de beslutar om förbud mot och villkor för utfodring kommer länsstyrelserna att kunna undanta vissa former av utfodring från de beslut som meddelas. Ett beslut om förbud eller villkor måste alltså inte avse alla former av utfodring i ett område. Det är dock viktigt att de förbud som beslutas är utformade på ett sådant sätt att de kan bli föremål för kontroll och att de undantag som görs inte heller motverkar syftet med förbudet. Om ett förbud redan har meddelats och en markägare önskar bedriva någon form av utfodring som omfattas av förbudet kan markägaren, i enlighet med vad som föreslås i avsnitt 5.4, överklaga beslutet under förutsättning att överklagandetiden inte har löpt ut. Möjligheten finns också att vända sig till länsstyrelsen och exempelvis begära en ändring av beslutet. Länsstyrelsen får då ta ställning till markägarens begäran.

Jordbruksverket för fram att utfodringsförbud kan innebära att sådan stödufodring som krävs för viltets överlevnad blir förbjuden. Regeringen konstaterar att avsikten med den föreslagna regleringen är att minska skador av vilt och trafikolyckor, dels genom att undvika att vilt koncentreras till vissa platser, dels genom att underlätta regleringen av viltstammarna genom att minska utfodringens bidrag till ökad överlevnad och reproduktion hos viltet. Att i viss mån minska överlevnaden hos viltet för att skapa en naturlig balans är alltså en av målsättningarna med den föreslagna regleringen. Under vissa extrema väderförhållanden med exempelvis svår kyla och snö som hindrar viltet från att komma åt föda kan det dock hända att utfodring behövs för att undvika mer allmänt utbredd, omfattande svält hos viltet. För att undvika att ett förbud mot utfodring ska gälla även i en sådan situation kan länsstyrelsen besluta om undantag för situationer av aktuellt slag. Detta torde främst vara aktuellt om utfodringsförbudet gäller även utanför vegetationsperioden och täcker ett relativt stort område. Om länsstyrelsen inte har beslutat om ett sådant undantag kan länsstyrelsen, på eget initiativ eller efter begäran från den enskilde, i stället göra en prövning av om beslutet kan ändras så att utfodring blir tillåten.

Förslagets förenlighet med egendomsskyddet i regeringsformen och Europakonventionen

Sveriges Jordägareförbund gör gällande att förbud mot och villkor för utfodring av vilt utgör en inskränkning av äganderätten som står i strid

med bestämmelserna om egendomsskydd i 2 kap. 15 § regeringsformen. Även *Svenska Jägareförbundet* anser att utfodringsförbud utgör en äganderättsinskränkning.

Av 2 kap. 15 § regeringsformen framgår att vars och ens egendom är tryggad genom att ingen kan tvingas avstå sin egendom till det allmänna eller till någon enskild genom expropriation eller något annat sådant förfogande eller tåla att det allmänna inskränker användningen av mark eller byggnad utom när det krävs för att tillgodose angelägna allmänna intressen. Bestämmelsen ger alltså ett skydd mot inskränkningar avseende användningen av mark och byggnader. Av förarbetena till bestämmelsen framgår att det som avses är allehanda inskränkningar i form av byggnadsförbud, användningsförbud, åtgärder enligt skogsvårdslagen, strandskyddsförordnande, beslut om naturreservat och andra beslut enligt den då gällande naturvårdslagen m.m. Det är således inskränkningar genom byggnadsreglerande och markreglerande bestämmelser som omfattas av grundlagsskyddet, se regeringens proposition Inkorporering av Europakonventionen och andra fri- och rättighetsfrågor (prop. 1993/94:117 s. 49). I propositionen Vildsvin och viltskador konstaterade regeringen att bestämmelser om förbud mot utfodring inte tar sikte på användningen av egendom som enligt jordabalkens definition kan anses utgöra mark eller byggnad, utan på foder. Regeringen kom därför fram till att sådana bestämmelser faller utanför tillämpningsområdet för 2 kap. 15 § regeringsformen, även om effekten av dem innebär en inskränkning i användningen av mark eller byggnad (se prop. 2015/16:199 s. 18). Regeringen anser att det inte finns anledning att nu göra någon annan bedömning i detta avseende. Av detta följer, i motsats till vad som görs gällande av *Sveriges Jordägareförbund*, att den som omfattas av ett beslut om förbud eller villkor heller inte har någon rätt till ersättning i enlighet med vad som anges i 2 kap. 15 § regeringsformen.

Även i artikel 1 i första tilläggsprotokollet till den europeiska konventionen den 4 november 1950 angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen) finns bestämmelser om skydd för egendom. Av lagen (1994:1219) om den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna framgår att konventionen, inklusive de tillägg som gjorts genom det första tilläggsprotokollet, gäller som svensk lag. Av 2 kap. 19 § regeringsformen framgår vidare att lag eller föreskrift inte får meddelas i strid med Sveriges åtaganden på grund av konventionen.

I första stycket i artikel 1 i första tilläggsprotokollet till Europakonventionen anges att varje fysisk eller juridisk person ska ha rätt till respekt för sin egendom samt att ingen får berövas sin egendom annat än i det allmännas intresse och under de förutsättningar som anges i lag och i folkrättens allmänna grundsatser. Av andra stycket framgår att dessa bestämmelser inte inskränker en stats rätt att genomföra sådan lagstiftning som staten finner nödvändig för att reglera nyttjandet av egendom i överensstämmelse med det allmännas intresse eller för att säkerställa betalning av skatter eller andra pålagor eller av böter och viten. Regeringen bedömer att den möjlighet att förbjuda eller villkora utfodring av vilt som nu föreslås är ett viktigt verktyg för att kunna minska de risker för trafikolyckor och allvarliga skador på egendom som de växande

Prop. 2020/21:183 viltstammarna för med sig. Regleringen motiveras därmed av ett viktigt allmänt intresse. Den får även anses proportionerlig i och med att förbud och villkor endast ska få beslutas i de fall då risker för trafikolyckor och egendomsskador har identifierats och endast för ett begränsat område och för en begränsad tid. Regeringen anser därför att den föreslagna regleringen är förenlig såväl med Europakonventionen som med regeringsformen.

5.2 Regeringen ska få begränsa möjligheterna att besluta om förbud och villkor

Regeringens förslag: Regeringen ska få meddela föreskrifter om vad förbud mot eller villkor för utfodring får omfatta.

Regeringens bedömning: Möjligheten att besluta om förbud mot och villkor för utfodring av vilt bör i första hand användas för att begränsa utfodring av klövvilt. Vidare bör vissa former av utfodring, bl.a. sådana former som är av särskild betydelse för möjligheten att bedriva en effektiv jakt, inte få omfattas av beslut om förbud och villkor.

Naturvårdsverkets möjlighet att meddela föreskrifter om åteljakt bör utvidgas så att den omfattar samtliga viltarter.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag och bedömning. I promemorian föreslås, utöver ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om vad förbud mot eller villkor för utfodring får omfatta, att det i jaktförordningen (1987:905) ska anges att beslut om förbud mot och villkor för utfodring inte får omfatta utfodring i form av saltstenar, viltåkrar eller foder som placeras på åtelplatser för att bedriva åteljakt. Vidare föreslås att Naturvårdsverket ska få meddela föreskrifter om åteljakt avseende samtliga viltarter.

Remissinstanserna: Endast ett mindre antal remissinstanser yttrar sig specifikt i denna del. *Länsstyrelserna i Jämtlands och Kronobergs län* anser att åtling bör kunna omfattas av ett beslut om förbud om det i det enskilda fallet behövs för att minska trafikolyckor respektive om det är fråga om felaktigt utförd åtling som i det enskilda fallet kan öka skadorna. *Naturvårdsverket* anser att det bör vara möjligt att förbjuda saltstenar. Detta eftersom saltstenar påverkar viltets rörelse i landskapet. Att sätta upp saltstenar omkring en olycksdrabbad vägsträcka kan därför vara olämpligt. Verket anser också att möjligheten att meddela förbud mot och villkor för utfodring i förordning bör kunna begränsas till att enbart avse klövvilt. Dock bör det då också föras in bestämmelser med innebörden att om annat vilt utfodras i ett område där det råder förbud mot utfodring av klövvilt, ska klövvilt hindras från att nyttja detta foder (se även avsnitt 5.1). *Svenska Jägarförbundet* anser att det inte skulle vara förenligt med det föreslagna bemyndigandet att i förordning ange vad beslut om förbud mot och villkor för utfodring av vilt inte får omfatta. Förordningen bör i stället innehålla uttömmande regler om vad sådana beslut får omfatta.

Naturvårdsverket ställer sig positivt till att bemyndigandet att meddela föreskrifter om åteljakt utvidgas så att det omfattar samtliga viltarter, men

påpekar att föreskriftsarbetet kommer att ta ungefär ett år. Föreskrifterna kommer alltså inte kunna vara på plats när de föreslagna lagändringarna ska träda i kraft. *Länsstyrelsen i Stockholms län* framhåller att en förutsättning för att länsstyrelsen ska kunna kontrollera efterlevnaden av meddelade förbud är att Naturvårdsverket meddelar föreskrifter om åteljakt. I annat fall finns stor risk för att förbud mot utfodring kringgås genom att den som lägger ut foder hävdar att syftet är att bedriva åteljakt. *Länsstyrelsen i Västra Götalands län* understryker vikten av att det tydligt framgår i föreskrifterna vilket foder, vilka fodermängder och vilka metoder som får användas vid åtling. Länsstyrelsen för även fram att kontrollen skulle underlättas om det fanns krav på dispens för åtlar inom områden med utfodringsförbud. *LRF* anser att det är nödvändigt att begreppen åtling och utfodring definieras i jaktförordningen, för att Naturvårdsverket ska kunna använda det i promemorian föreslagna, utvidgade bemyndigandet att meddela föreskrifter om åtel. Denna uppfattning delas av bl.a. *Skogsindustrierna* och *Sveaskog*.

Sveriges Jordägareförbund anser att samma regler för åtling inte bör gälla i hela landet, eftersom det inte är lämpligt att föreskriva att samma fodermängd per yta och tid ska gälla i områden med få individer och arter som i områden med täta bestånd och flera arter.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Som framgår av avsnitt 5.1 anser regeringen att den möjlighet att besluta om förbud mot och villkor för utfodring av vilt som föreslås införas i jaktlagen bör gälla utfodring av samtliga viltarter, men att beslutanderätten bör kunna inskränkas eller preciseras i förordning. Det bör finnas möjlighet att på förordningsnivå införa en reglering som innebär att det i första hand är utfodring av klövvilt som kan förbjudas eller villkoras, men som också möjliggör de begränsningar av utfodring av annat vilt som behövs för att förbud mot och villkor för utfodring av klövvilt ska bli effektiva och kontrollerbara. I promemorian görs bedömningen att det finns skäl att undanta vissa typer av utfodring från möjligheten att besluta om förbud mot och villkor för utfodring och att den närmare regleringen om detta bör finnas på lägre nivå än lag. Regeringen instämmer i denna bedömning. Mot denna bakgrund anser regeringen att det bör föras in ett nytt bemyndigande i jaktlagen som gör det möjligt för regeringen att meddela föreskrifter om vad förbud mot eller villkor för utfodring av vilt får omfatta.

Regeringen har också för avsikt att med stöd av det nu förslagna bemyndigandet i förordning inskränka länsstyrelsernas möjligheter att besluta om förbud mot och villkor för utfodring så att de inte omfattar åtling, dvs. när foder placeras på en så kallad åtelplats för att locka vilt i syfte att jaga, och viltåkrar. Att på ett sådant sätt ange vad beslut om förbud mot och villkor för utfodring inte får omfatta i stället för att lämna en uttömmande lista över vad beslut får omfatta kan, i motsats till vad *Svenska Jägareförbundet* för fram, inte anses vara oförenligt med det föreslagna bemyndigandet.

När det gäller åtling är skälen för en inskränkning av länsstyrelsens möjlighet att besluta om förbud och villkor att åtling är ett jaktmedel som är särskilt viktigt för att kunna bedriva en effektiv jakt på vildsvin. När det gäller viltåkrar handlar det i stället om att det i princip är omöjligt att avgöra om exempelvis gröda har såtts i syfte att skördas eller för att gynna

vilt. Det är därför inte möjligt att kontrollera efterlevnaden av förbud mot utfodring som omfattar viltåkrar.

Regeringen har vidare för avsikt att i förordning ange att länsstyrelsernas förbud mot och villkor för utfodring inte får omfatta utsättande av saltstenar, eftersom det underlättar jakt. Om det skulle komma fram uppgifter som talar för att det förekommer att utsättande av saltstenar orsakar risker för trafiksäkerheten bör frågan om det ändå bör finnas vissa möjligheter att i trafiksäkerhetssyfte förbjuda utsättning av saltstenar dock övervägas på nytt.

När det gäller begränsningarna av möjligheten att besluta om förbud mot och villkor för foder som placeras på en åtelplats för att locka vilt för att jaga finns en viss risk för att det uppstår kontrollsvårigheter. De fodermängder som behövs för att bedriva åteljakt är betydligt mindre än vad som krävs för att utfodring ska fungera avledande eller stödjande. Gränsen är dock flytande, precis som när det gäller gränsen mellan utfodring i avledande respektive stödjande syfte. Det finns därför en viss risk för att förbud mot utfodring kan kringgå genom att den som lägger ut foder hävdar att syftet är att bedriva åteljakt trots att fodret i själva verket har placerats ut för att stödja eller avleda vilt. Enligt regeringens mening är det därför lämpligt att det i myndighetsföreskrifter regleras under vilka förutsättningar åtling är tillåten. När det gäller jakt efter vildsvin finns redan ett bemyndigande för Naturvårdsverket att meddela föreskrifter om åteljakt i 15 § tredje stycket jaktförordningen. Regeringen har för avsikt att nu, med stöd av 30 § jaktlagen, utvidga det aktuella bemyndigandet till att gälla åteljakt efter samtliga viltarter. Enligt regeringens mening är det inte nödvändigt att, som bl.a. *LRF* för fram, föra in en definition av begreppet åtling respektive begreppet utfodring i jaktförordningen för att Naturvårdsverket ska kunna använda det föreslagna utvidgade bemyndigandet att meddela föreskrifter om åteljakt.

Sveriges Jordägareförbund för fram att det inte är lämpligt att föreskriva att samma fodermängd per yta och tid ska gälla i hela Sverige oavsett hur många individer och arter som finns i ett område. Regeringen konstaterar i detta avseende att det naturligtvis är möjligt att även i generella föreskrifter om åteljakt införa bestämmelser som innebär att regleringen tar hänsyn till att förhållandena ser olika ut i olika delar av landet. Regeringen konstaterar även att föreskrifter om åteljakt kan och bör innehålla regler som beaktar trafiksäkerhetens intressen.

5.3 Tillsyn

Regeringens förslag: Länsstyrelsen ska utöva tillsyn över att beslut om utfodring följs och ha befogenhet att besluta de förelägganden som behövs för tillsynen och för att beslut om utfodring ska följas. Föreläggandena ska få förenas med vite.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser yttrar sig inte särskilt över promemorians förslag. Några länsstyrelser, däribland *Länsstyrelserna i Gävleborgs, Jönköpings och Örebro län* påpekar att arbetet med tillsynen kan bli omfattande. *Länsstyrelsen i Hallands län* anser att

promemorians förslag om tillsyn inte är realistiskt eftersom tillsyn, enligt 42 § jaktlagen, endast får bedrivas av jakttillsynsmän som har förordnats av länsstyrelsen och genomgått godkänd utbildning hos Polismyndigheten. Enligt länsstyrelsen råder det stor brist på sådana jakttillsynsmän. Länsstyrelsen anser också att tillsynsverksamheten bör vara avgiftsfinansierad. Härutöver för länsstyrelsen fram att förelägganden endast kommer kunna riktas mot markägare, detta eftersom jakträtt upplåts genom civilrättsliga avtal som länsstyrelsen saknar kännedom om. Även *Länsstyrelserna i Värmlands och Örebro län* framhåller att förelägganden endast kan riktas mot markägare eftersom länsstyrelsen saknar register över jakträtthavare och i regel inte har kännedom om det är annan än markägaren som bedriver jakt och utfodring.

Länsstyrelsen i Kronobergs län anser att förslaget behöver kompletteras med en bestämmelse som ger länsstyrelsen tillträde till fastigheter och byggnader m.m. för att länsstyrelsen ska kunna fullgöra tillsynsuppgiften.

Svenska Jägareförbundet efterlyser ett klargörande av när ett föreläggande ska få förenas med vite och understryker att vite endast bör få användas i undantagsfall.

Länsstyrelserna i Västra Götalands och Uppsala län anser att det bör tas fram nationella riktlinjer för tillsynen.

Skälen för regeringens förslag: I likhet med vad som föreslås i promemorian anser regeringen att det ska vara länsstyrelsens uppgift att utöva tillsyn över att de beslut om förbud mot och villkor för utfodring som länsstyrelsen har meddelat också följs. I detta ligger att tillsynen ska utövas av tjänstemän hos länsstyrelsen. Något krav på att dessa tjänstemän också ska ha förordnande som jakttillsynsmän uppställs inte. Den brist på jakttillsynsmän som *Länsstyrelsen i Hallands län* pekar på utgör alltså inte något hinder mot att genomföra promemorians förslag i fråga om tillsyn.

Regeringen anser vidare att länsstyrelsen ska kunna besluta de förelägganden som behövs för tillsynen. Det ska även finnas möjlighet för länsstyrelsen att besluta de förelägganden som behövs för att beslut om utfodring ska följas. Det kan t.ex. handla om förelägganden om att forsla bort foder som har lagts ut i strid med ett gällande förbud. Såväl när det gäller frågan om ett föreläggande bör beslutas som när det gäller andra åtgärder som vidtas inom ramen för tillsynen ska länsstyrelsen iakttä proportionalitysprincipen. Detta följer av 5 § tredje stycket förvaltningslagen.

För att säkerställa en effektiv tillsyn bör länsstyrelsen kunna förena sina förelägganden med vite. Enligt regeringens mening finns det inte anledning att ställa upp några särskilda förutsättningar för när vite ska få användas utöver vad som följer av de allmänna bestämmelser om vite som finns i lagen (1985:206) om viten. Det bör alltså vara länsstyrelsens uppgift att i varje enskilt fall med hänsyn till omständigheterna bestämma om vite ska sättas ut i ett föreläggande. Omständigheter som länsstyrelsen bör beakta i samband med det är exempelvis hur den enskilde har uppträtt vid länsstyrelsens tidigare kontakter med honom eller henne och intresset av att snar rättelse sker.

Några remissinstanser har gjort gällande att förelägganden bara kan riktas mot markägare, eftersom länsstyrelsen i regel inte känner till om det finns någon annan än markägaren som har rätt att bedriva jakt och utfodra på marken. Regeringen konstaterar i detta avseende att beslut om förbud

mot och villkor för utfodring sannolikt kommer att riktas mot markägaren i de allra flesta fall. I dessa fall kommer även eventuella förelägganden att behöva riktas mot markägaren. Det är dock inte uteslutet att rikta ett föreläggande mot någon annan under förutsättning att denna person omfattas av ett beslut om förbud mot eller villkor för utfodring. Så kan t.ex. vara fallet om en markägare under länsstyrelsens handläggning av ett ärende om förbud mot utfodring uppmärksammat länsstyrelsen på att jakträtten och rätten att bedriva utfodring på marken har upplåtits till någon annan och länsstyrelsen därför riktat beslutet om utfodringsförbud mot jakträttshavaren.

Utfodring av vilt som inte hålls i hägn bedrivs inte i byggnader eller på stängslad mark, utan ute i naturen. Regeringen bedömer därför att det inte finns behov av sådana särskilda bestämmelser som ger länsstyrelsen rätt till tillträde till byggnader och fastigheter som efterfrågas av *Länsstyrelsen i Kronobergs län*. I detta avseende kan det noteras att jaktlagen inte innehåller några särskilda bestämmelser om rätt till tillträde till annans mark för sådana jakttillsynsmän som enligt 42 § jaktlagen kan utses för att utöva tillsyn över efterlevnaden av lagen och föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

Den tillsyn som bedrivs över att jaktlagens bestämmelser följs är i dag inte avgiftsfinansierad. Någon anledning att nu, som föreslås av *Länsstyrelsen i Hallands län*, avgiftsfinansiera länsstyrelsens tillsynsarbete finns enligt regeringens mening inte. Tillsyn kommer endast att bedrivas mot de markägare och jakträttshavare som omfattas av ett beslut om förbud mot eller villkor för utfodring. Att kräva att de personer som omfattas av ett sådant betungande beslut ska betala en avgift för kontrollen av att beslutet följs framstår inte som skäligt.

Som nämnts i avsnitt 5.1 skulle en vägledning för arbetet med ärenden om förbud mot och villkor för utfodring av vilt kunna tas fram av Naturvårdsverket. En sådan vägledning skulle även kunna omfatta tillsynsarbetet. Länsstyrelserna har dock också själva möjlighet att ta fram gemensamma rutiner för arbetet med tillsynsärenden.

5.4 Överklagande

Regeringens förslag: Länsstyrelsens beslut om förbud mot och villkor för utfodring av vilt samt länsstyrelsens beslut om förelägganden ska kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser tillstyrker eller har ingenting att invända mot förslaget. *Förvaltningsrätten i Falun* instämmer i slutsatsen att länsstyrelsernas förelägganden och beslut om förbud mot och villkor för utfodring bör kunna överklagas till domstol. *Länsstyrelsen i Skåne län* för fram att det bör övervägas att låta beslut om förbud mot och villkor för utfodring gälla omedelbart. Detta eftersom jaktlagen inte innehåller någon möjlighet att föreskriva att beslut ska gälla omedelbart och förvaltningslagens reglering i detta avseende är tämligen restriktiv. En liknande synpunkt förs fram av *Jägarnas riksförbund*, som påpekar att

beslut kan behöva genomföras snabbt för att livsmedelsproduktion inte ska skadas allvarligt under skördeåret. Prop. 2020/21:183

Skälen för regeringens förslag: Regeringen delar bedömningen i promemorian att länsstyrelsens beslut att i det enskilda fallet besluta om förbud mot och villkor för utfodring av vilt bör kunna överklagas. Även beslut om förelägganden kommer att påverka enskilda på ett sådant sätt att det bör vara möjligt att överklaga dem.

Av 35 § förvaltningslagen framgår att ett beslut som får överklagas inom en viss tid får verkställas när överklagandetiden har gått ut, om beslutet inte har överklagats. En myndighet får dock verkställa ett beslut omedelbart om ett väsentligt allmänt eller enskilt intresse kräver det. Myndigheten ska dock först noga överväga om det finns skäl att avvakta med att verkställa beslutet på grund av att beslutet medför mycket ingripande verkningar för någon enskild, att verkställigheten inte kan återgå om ett överklagande av beslutet leder till att det upphävs, eller någon annan omständighet. En möjlighet för länsstyrelsen att verkställa ett beslut om förbud mot eller villkor för utfodring finns under vissa förutsättningar alltså enligt 35 § förvaltningslagen. Det är länsstyrelsen som ska göra prövningen av om omedelbar verkställighet behövs och är möjlig. Denna prövning får göras från fall till fall med hänsyn till sådana faktorer som hur stora egendomsvärden beslutet avser att skydda eller de risker för trafiksäkerheten som utfodring på en viss plats medför. Regeringen bedömer att den möjlighet att omedelbart verkställa ett beslut som förvaltningslagen erbjuder är tillräcklig även i fråga om de beslut om förbud mot och villkor för utfodring av vilt som föreslås i lagrådsremissen. Något behov av att införa en regel om att sådana beslut i samtliga fall ska gälla omedelbart bedöms därför inte finnas.

5.5 Ikraftträdande

Regeringens förslag: Ändringarna i jaktlagen ska träda i kraft den 1 oktober 2021.
--

Promemorians förslag: I promemorian föreslås att ändringarna i jaktlagen ska träda i kraft den 1 juli 2021.

Remissinstanserna: Endast ett fåtal remissinstanser har synpunkter på förslaget om att ändringarna i jaktlagen ska träda i kraft den 1 juli 2021. *Länsstyrelsen i Värmlands län* avstyrker förslaget och för fram att länsstyrelserna behöver få tid på sig att ta fram ett system som garanterar att besiktningar, tillsyn och beslutsfattande sker på ett jämförbart sätt i hela landet.

Skälen för regeringens förslag: De föreslagna lagändringarna är angelägna eftersom behovet av att minska de skador och olyckor som orsakas av vilt är stort. Lagändringarna bör därför träda i kraft så snart som möjligt. Regeringen ser positivt på om länsstyrelserna tar fram gemensamma rutiner för arbetet med handläggningen av ärenden om beslut om förbud mot och villkor för utfodring av vilt och för tillsynen över dessa beslut. Enligt regeringens mening är det dock inte nödvändigt att detta arbete har slutförts redan före ikraftträdandet för att de föreslagna bestämmelserna ska kunna börja tillämpas. Med hänsyn till det fortsatta

Prop. 2020/21:183 beredningsarbetet, kommande riksdagsbehandling och länsstyrelsernas behov av förberedande arbete bedöms ett lämpligt datum för ikraftträdande vara den 1 oktober 2021.

5.6 Utvärdering

Regeringens bedömning: En utvärdering av ändringarna i jaktlagen och de föreskrifter som meddelas med stöd av dessa ändringar bör göras några år efter ikraftträdandet.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Länsstyrelserna i Örebro och Värmlands län* samt *SLU* instämmer i bedömningen. *LRF*, *Skogsindustrierna* och *Sveaskog* anser att det är nödvändigt att utvärdera lagstiftningen två år efter att bestämmelserna trätt i kraft och att ytterligare begränsningar av utfodring bör övervägas om önskade effekter i form av minskade skador har uteblivit. Denna uppfattning delas av bl.a. *Stora Enso*.

Skälen för regeringens bedömning: Utgångspunkten för de förslag till ändringar i jaktlagen som beskrivits ovan är att möjligheten att begränsa utfodringen bedöms vara ett av flera verktyg för att minska de skador och olyckor som orsakas av vilt. Det är dock svårt att med säkerhet säga hur effektivt detta verktyg är och hur det kan användas på bästa sätt. En utvärdering bör därför göras när de föreslagna lagändringarna och de föreskrifter som meddelas med stöd av ändringarna har varit i kraft under en tid. Enligt regeringens mening kan det dock vara lite för tidigt att utvärdera den nya regleringen redan efter två års tid eftersom erfarenheterna av det nya regelverket då kommer att vara relativt begränsade. Enligt regeringens mening är det lämpligare att göra en utvärdering tre eller fyra år efter ikraftträdandet. Utvärderingen bör inkludera en analys av länsstyrelsernas arbetsbörda och av kostnaderna för verksamheten.

6 Konsekvenser

6.1 Konsekvenser för det allmänna

6.1.1 Konsekvenser för länsstyrelserna

Förslaget innebär nya uppgifter för länsstyrelserna i form av arbete med att meddela beslut om förbud mot och villkor för utfodring, handläggning av ärenden där enskilda begär ändringar av sådana beslut och tillsyn över att meddelade förbud följs. Regeringens bedömning är att det kommer att krävas mest arbete under de första åren när systemet ska införas. Olika länsstyrelser kommer att påverkas i olika hög grad eftersom viltstammarnas utbredning och problemen med viltskador och viltolyckor – och

därmed också behovet av att ingripa mot utfodringen – varierar över landet. Bedömningen är att det finns möjligheter till samordningsvinster med annan verksamhet inom länsstyrelsen. Det finns anledning att tro att behovet av tillsyn över meddelade förbud inte kommer att vara alltför omfattande. På sikt bör också möjligheten att meddela utfodringsförbud bidra till en minskning när det gäller mängden viltskador och därmed till att länsstyrelserna besparas annat arbete som problem med vildsvin medför, såsom stora mängder telefonsamtal från drabbade personer. Regeringen gör därför bedömningen att länsstyrelsernas kostnader för merarbete i samband med förslaget kan uppskattas till 3 miljoner kronor årligen under perioden 2021–2025. Detta kan finansieras inom ramen för förstärkningen av vildsvinspaketet i budgetpropositionen för 2021, som är en del av livsmedelsstrategin. Regeringen bedömer vidare, mot bakgrund av vad som nämnts ovan, att arbetet efter 2025 kan finansieras inom ram. Som nämnts i avsnitt 5.6 har regeringen för avsikt att utvärdera de föreslagna lagändringarna tre eller fyra år efter ikraftträdandet, dvs. före utgången av 2025. Denna utvärdering ska omfatta en analys av länsstyrelsernas arbetsbörda och kostnaderna för verksamheten. Regeringen kommer alltså att följa kostnadsutvecklingen.

6.1.2 Konsekvenser för domstolarna

Förslaget innebär att det blir möjligt att överklaga beslut om förbud mot och villkor för utfodring. Det blir även möjligt att överklaga beslut om förelägganden som länsstyrelsen meddelar inom ramen för sin tillsyn. Regeringen gör bedömningen att antalet beslut som kommer att överklagas till förvaltningsdomstolarna varje år kommer att vara begränsat, och att de kostnader som förslaget medför därför ryms inom domstolarnas befintliga anslag.

6.1.3 Konsekvenser för Naturvårdsverket

Som nämnts i avsnitt 5.2 har regeringen för avsikt att utvidga Naturvårdsverkets bemyndigande att meddela föreskrifter om åteljakt efter vildsvin till att omfatta samtliga viltarter. Regeringen bedömer att verket kan hantera de kostnader som är förenade med arbetet med att ta fram föreskrifter om åteljakt inom nuvarande ekonomiska ramar.

6.1.4 Övriga konsekvenser för det allmänna

Möjligheten att förbjuda utfodring i syfte att förebygga eller minska risken för bl.a. trafikolyckor med vilt bedöms leda till en minskning av trafikolyckor där vilt är inblandat. Detta bör minska kostnaderna för trafikolyckor. En utebliven förändring bedöms tvärtom kunna bidra till en fortsatt ökning av mängden vilt med fortsatt ökade kostnader för viltolyckor.

6.2 Konsekvenser för enskilda och företag

Möjligheten att förbjuda utfodring i syfte att förebygga eller minska risken för bl.a. allvarliga skador av vilt förutsätts leda till en lokal minskning av mängden vilt och därmed av skador av vilt på jordbruksgrödor, skog och annan egendom i närområdet. Detta bör minska de ekonomiska förlusterna för jordbruk och skogsbruk på grund av viltskador. En utebliven förändring bedöms tvärtom kunna bidra till en fortsatt ökning av vilt med fortsatt ökade kostnader för viltskador.

För den som önskar utfodra vilt trots att det finns ett förbud mot utfodring uppstår en ökad administrativ börda eftersom han eller hon måste göra en begäran om att beslutet ändras så att den önskade utfodringen kan bedrivas alternativt överklaga beslutet om förbud. Möjligheten att förbjuda utfodring av vilt kan påverka näringsidkare som arrangerar jakter, eftersom ett förbud minskar möjligheterna att genom utfodring försöka skapa en stor viltstam på de egna markerna. Med hänsyn till att regeringen har för avsikt att undanta åtling från möjligheten att meddela förbud mot utfodring bedömer dock regeringen att förslagets påverkan på jaktmöjligheterna är relativt begränsad. Regeringen anser sammantaget att förslagets påverkan på ekosystemtjänster av vilt är marginell och att förslagets nackdelar i detta avseende övervägs av de förväntade positiva effekter som beskrivits ovan.

Den utvidgade möjlighet för Naturvårdsverket att meddela föreskrifter om åteljakt som regeringen har för avsikt att införa innebär att det, när bemyndigandet utnyttjas, kommer att bli tydligt för enskilda när det är tillåtet att lägga ut foder i syfte att bedriva jakt. Tydliga föreskrifter om vad som gäller för åteljakt har länge efterfrågats av bl.a. Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) och bör leda till minskade oklarheter för enskilda och minskade konflikter mellan enskilda om vad som gäller för åteljakt.

6.3 Konsekvenser för miljön och djurhälsan

En begränsning av utfodring av vilt förutsätts leda till en viss ökning av möjligheterna att hålla viltstammarna på lämpliga nivåer utifrån de ekologiska förutsättningarna. Det samlade betestrycket från bl.a. hjortar på främst lövträd och örter gör att minskade stammar kan antas bidra till en bättre uppfyllelse av miljömålen levande skogar och ett rikt växt- och djurliv. En reglering av utfodringsmöjligheterna bedöms vidare minska viltets negativa effekter på jordbruket och därmed indirekt öka möjligheten att uppnå miljömålet ett rikt odlingslandskap. En ökad möjlighet att hålla vildsvinsstammen på en lämplig nivå kan även ha positiva effekter när det gäller riskerna för spridning av afrikansk svinpest och andra sjukdomar.

Förslaget till lag om ändring i jaktlagen (1987:259)

6 § Länsstyrelsen får i enskilda fall besluta om förbud mot eller villkor för utfodring av vilt som inte hålls i hägn, om det behövs för att förebygga eller minska risken för trafikolyckor med vilt eller risken för att viltet orsakar allvarliga skador på egendom.

Beslutet ska avse ett visst begränsat område och vara tidsbegränsat.

Regeringen får meddela föreskrifter om vad förbud eller villkor enligt första stycket får omfatta.

Paragrafen är ny och innehåller bestämmelser om möjligheten att besluta om förbud mot och villkor för utfodring av vilt. Övervägandena finns i avsnitt 5.1 och 2.

Enligt *första stycket* får länsstyrelsen i det enskilda fallet besluta om förbud mot eller villkor för utfodring av vilt som inte hålls i hägn. Sådana beslut får fattas om det behövs för att förebygga eller minska risken för trafikolyckor med vilt eller risken för att viltet orsakar allvarliga skador på egendom. Ett sådant behov kan finnas om de problem som utfodringen medför inte går att lösa på något annat mindre ingripande sätt, såsom genom frivilliga överenskommelser mellan markägare, jakträttshavare och arrendatorer om hur viltvården ska bedrivas på den plats som är aktuell. Beslut bör i första hand riktas mot markägaren. Ibland kan beslut dock behöva riktas mot någon annan. Så kan vara fallet om markägaren har upplåtit jakträtten inklusive möjligheten att nyttja marken till att bedriva utfodring.

Det krävs inte att skador redan har uppkommit för att beslut ska få meddelas, utan det är tillräckligt att det finns en risk för att olyckor ska inträffa eller att egendom ska skadas allvarligt. Riskbedömningen kan exempelvis göras utifrån inventeringar av populationstäthet och observationer som ger ett tydligt stöd för att t.ex. vildsvin återkommande rör sig mot ett område där de kan orsaka egendomsskador eller bli inblandade i trafikolyckor. Om skador eller olyckor redan har inträffat kan sakkunniga bedömningar av vad som orsakat dem utgöra en viktig del av beslutsunderlaget.

Vad som utgör en allvarlig skada på egendom får bedömas med utgångspunkt i vilken typ av egendom det är fråga om och vilken skadenivå som får anses klart överstiga vad som kan anses normalt eller rimligt att tolerera. Bedömningen kommer alltså att se olika ut beroende på vilken typ av egendom man avser att skydda.

Av *andra stycket* framgår att beslut om förbud mot och villkor för utfodring ska avse ett visst begränsat område och vara tidsbegränsat. Området kan t.ex. vara beläget längs en väg eller järnväg där det finns risk för viltolyckor eller på en plats där det finns risk för omfattande skador på grödor. Bedömningen av hur stora områden som bör omfattas och för hur lång tid besluten ska gälla måste göras från fall till fall och med utgångspunkt i förhållandena på den aktuella platsen. Vid bedömningen

Prop. 2020/21:183 ska länsstyrelsen beakta proportionalitetsprincipen i 5 § tredje stycket förvaltningslagen (2017:900).

I *tredje stycket* finns ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om vad ett förbud mot eller villkor för utfodring får omfatta. Regeringen har därmed möjlighet att i förordning inskränka eller precisera möjligheten att besluta om förbud mot och villkor för utfodring. Med stöd av bemyndigandet kan regeringen exempelvis föreskriva att beslut om förbud mot eller villkor för utfodring inte ska omfatta sådana former av utfodring som är av särskild betydelse för möjligheten att bedriva en effektiv jakt.

42 a § *Länsstyrelsen utövar tillsyn över att beslut enligt 6 § om utfodring av vilt följs.*

Länsstyrelsen får besluta de förelägganden som behövs för tillsynen och för att beslut om utfodring ska följas. Förelägganden får förenas med vite.

Paragrafen är *ny* och innehåller bestämmelser om tillsyn. Övervägandena finns i avsnitt 5.3.

Av *första stycket* framgår att länsstyrelsen utövar tillsynen över att beslut om förbud mot och villkor för utfodring följs. Genom bestämmelserna i *andra stycket* får länsstyrelsen möjlighet att besluta de förelägganden som behövs såväl för tillsynen som för att beslut om utfodring ska följas. Det kan t.ex. handla om förelägganden att forsla bort foder som har lagts ut i strid med ett gällande beslut. Förelägganden får förenas med vite. Allmänna bestämmelser om vite finns i lagen (1985:206) om viten.

54 § *Följande beslut får överklagas till allmän förvaltningsdomstol:*

1. *länsstyrelsens beslut enligt 6 § om förbud mot eller villkor för utfodring av vilt,*

2. *länsstyrelsens beslut enligt 33 § om registrering och avregistrering av licensområde eller älgskötselområde, och*

3. *länsstyrelsens beslut om förelägganden enligt 42 a §.*

Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Paragrafen innehåller bestämmelser om möjligheten att överklaga beslut enligt jaktlagen.

Första stycket ändras på så sätt att de beslut som är överklagbara anges i en punktlista. I *första punkten* anges att det blir möjligt att överklaga länsstyrelsens beslut om förbud mot och villkor för utfodring. Den redan befintliga möjligheten att överklaga beslut enligt 33 § tas upp i *andra punkten*. I *tredje punkten* anges att det blir möjligt att överklaga de förelägganden som länsstyrelsen beslutar om inom ramen för sin tillsyn. Utöver detta görs redaktionella ändringar som innebär att bestämmelsen i hittillsvarande första stycket om vilka beslut som inte får överklagas flyttas till *andra stycket*, medan bestämmelsen i hittillsvarande andra stycket om att det krävs prövningstillstånd vid överklagande till kammarrätten flyttas till ett nytt *tredje stycke*.

Övervägandena finns i avsnitt 5.4

Sammanfattning av promemorian Utfodring av vilt (N2020/02817)

Prop. 2020/21:183
Bilaga 1

I promemorian föreslås ändringar i jaktlagen (1987:259) som innebär att den myndighet som regeringen bestämmer i det enskilda fallet ska kunna meddela beslut om förbud mot eller villkor för utfodring av vilt som inte hålls i hägn för att förebygga eller minska risken för trafikolyckor med vilt eller risken för att viltet orsakar allvarliga skador på egendom. Beslut om utfodring ska avse ett visst begränsat område och gälla för en begränsad tid. Regeringen föreslås få ett bemyndigande att meddela föreskrifter om vad förbud mot och villkor för utfodring får omfatta.

Det föreslås att länsstyrelsen ska utöva tillsyn över att beslut om utfodring följs och ha befogenhet att besluta de förelägganden som behövs för tillsynen och för att besluten ska följas. Föreläggandena ska få förenas med vite.

Förslagen i promemorian innebär vidare att det ska vara möjligt att överklaga beslut om förbud mot och villkor för utfodring till allmän förvaltningsdomstol. Även de förelägganden som länsstyrelsen beslutar om ska kunna överklagas.

Förslagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2021.

Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i jaktlagen (1987:259)

Härigenom föreskrivs i fråga om jaktlagen (1987:259)¹

dels att nuvarande 42 a § ska betecknas 42 b §,

dels att 54 § ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 42 § ska lyda ”Tillsyn”,

dels att rubriken närmast före 42 a § ska sättas närmast före 42 b §,

dels att det ska införas två nya paragrafer, 4 a och 42 a §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 a §

Den myndighet som regeringen bestämmer får i det enskilda fallet besluta om förbud mot eller villkor för utfodring av vilt som inte hålls i hägn för att förebygga eller minska risken för trafikolyckor med vilt eller risken för att viltet orsakar allvarliga skador på egendom.

Ett beslut ska avse ett visst begränsat område och vara tidsbegränsat.

Regeringen får meddela föreskrifter om vad förbud eller villkor enligt första stycket får omfatta.

42 a §

Länsstyrelserna utövar tillsyn över att beslut enligt 4 a § om utfodring av vilt följs.

Länsstyrelserna får besluta de förelägganden som behövs för tillsynen och för att beslut om utfodring av vilt ska följas. Förelägganden får förenas med vite.

54 §²

Länsstyrelsens beslut enligt 33 § om registrering och avregistrering av licensområde eller älgskötselområde får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Följande beslut får överklagas till allmän förvaltningsdomstol:

1. en myndighets beslut enligt 4 a § om förbud mot eller villkor för utfodring av vilt,

2. länsstyrelsens beslut enligt 33 § om registrering och avregistrering av licensområde eller älgskötselområde, och

3. länsstyrelsens beslut om förelägganden enligt 42 a §.

Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2021.

² Senaste lydelse 2010:2001.

Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttranden över departementspromemorian Utfodring av vilt (N2020/02817) inkommit från Domstolsverket, Förvaltningsrätten i Falun, Förvaltningsrätten i Malmö, Justitiekanslern, Jägarnas Riksförbund, Kammarrätten i Göteborg, Lantbrukarnas Riksförbund, Länsstyrelsen i Dalarnas län, Länsstyrelsen i Gotlands län, Länsstyrelsen i Gävleborgs län, Länsstyrelsen i Hallands län, Länsstyrelsen i Jämtlands län, Länsstyrelsen i Kronobergs län, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Uppsala län, Länsstyrelsen i Värmlands län, Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Örebro län, Naturskyddsföreningen, Naturvårdsverket, Polismyndigheten, Skogsindustrierna, Skogsstyrelsen, Statens jordbruksverk, Statens veterinärmedicinska anstalt, Sveaskog Förvaltnings AB, Svenska Jägarförbundet, Sveriges Allmänningsskogars Förbund, Sveriges Jordbruksarrendatorer, Sveriges Jordägareförbund, Sveriges lantbruksuniversitet och Trafikverket.

Yttranden har även inkommit från Gård & Djurhälsan AB, Lundens Djurhälsovård AB, Länsstyrelsen i Jönköpings län, Mellanskog, M Sverige, Stora Enso Skog AB, Svenska Fåravelsförbundet, Sveriges nötköttsproducenter, Södra skogsägarna ekonomisk förening och Viltmästareförbundet samt från ett antal privatpersoner.

Djurens rätt, Regelrådet och Riksdagens ombudsmän har avstått från att yttra sig.

Ekologiska lantbrukarna, Friluftsförbundet, Förbundet svensk fäbodkultur och utmarksbruk, Förbundet Sveriges Småbrukare, Nationella viltolycksrådet, Svenskt Friluftsliv och Världsnaturfonden har inte hört av.

Förslag till lag om ändring i jaktlagen (1987:259)

Härigenom föreskrivs i fråga om jaktlagen (1987:259)¹

dels att nuvarande 42 a § ska betecknas 42 b §,

dels att 54 § ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 42 § ska lyda ”Tillsyn”,

dels att rubriken närmast före 42 a § ska sättas närmast före 42 b §,

dels att det ska införas två nya paragrafer, 4 a och 42 a §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 a §

Länsstyrelsen får i enskilda fall besluta om förbud mot eller villkor för utfodring av vilt som inte hålls i hägn, om det behövs för att förebygga eller minska risken för trafikolyckor med vilt eller risken för att viltet orsakar allvarliga skador på egendom.

Beslutet ska avse ett visst begränsat område och vara tidsbegränsat.

Regeringen får meddela föreskrifter om vad förbud eller villkor enligt första stycket får omfatta.

42 a §

Länsstyrelsen utövar tillsyn över att beslut enligt 4 a § om utfodring av vilt följs.

Länsstyrelsen får besluta de förelägganden som behövs för tillsynen och för att beslut om utfodring ska följas. Förelägganden får förenas med vite.

54 §²

Länsstyrelsens beslut enligt 33 § om registrering och avregistrering av licensområde eller älgskötselområde får överklagas hos allmän

Följande beslut får överklagas till allmän förvaltningsdomstol:

1. länsstyrelsens beslut enligt 4 a § om förbud mot eller villkor för utfodring av vilt,

¹ Senaste lydelse av 42 a § 2016:971 rubriken närmast före 42 a § 2016:974.

² Senaste lydelse 2010:2001.

förvaltningsdomstol. Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

2. länsstyrelsens beslut enligt 33 § om registrering och avregistrering av licensområde eller älgskötselområde, *och*

3. länsstyrelsens beslut om förelägganden enligt 42 a §.

Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2021.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2021-04-15

Närvarande: F.d. justitierådet Ella Nyström samt justitieråden
Per Classon och Stefan Johansson

Utfodring av vilt

Enligt en lagrådsremiss den 8 april 2021 har regeringen (Näringsdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i jaktlagen (1987:259).

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunniga Linnea Svenander, biträdd av kanslirådet Camilla Frisch.

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 22 april 2021

Närvarande: statsminister Löfven, ordförande, och statsråden Bolund, Johansson, Baylan, Hultqvist, Andersson, Damberg, Shekarabi, Ygeman, Linde, Ekström, Eneroth, Dahlgren, Nilsson, Ernkrans, Lindhagen, Lind, Hallberg, Nordmark, Micko, Stenevi, Olsson Fridh

Föredragande: statsrådet Nilsson

Regeringen beslutar proposition Utfodring av vilt